

Arbetet med att förverkliga FN:s barnkonvention i Sverige och andra barnfrågor

---

Sammanfattning

I betänkandet behandlas Riksrevisionens styrelses framställning angående arbetet med att förverkliga FN:s barnkonvention i Sverige (framst. 2004/05: RRS19). I betänkandet behandlas vidare elva motionsyrkanden som väckts med anledning av framställningen samt ca 130 motionsyrkanden i olika barnfrågor från allmänna motionstiderna 2003, 2004 och 2005.

Utskottet föreslår med anledning av Riksrevisionens styrelses framställning och tre motionsyrkanden (m och v) ett tillkännagivande till regeringen av innebörd att regeringen skall dels återkomma till riksdagen med förslag till mer precisa mål knutna till strategin för förverkligande av barnkonventionen, dels förbättra sin redovisning av utfallet i förhållande till strategin.

Övriga motionsyrkanden avstyrks.

I samband med beredningen av ärendet har information lämnats från Riksrevisionen och Barnombudsmannen.

Det finns 24 reservationer och 5 särskilda yttranden i ärendet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Framställningens huvudsakliga innehåll	8
Utskottets överväganden	9
Barnkonventionen i Sverige	9
Framställning från Riksrevisionens styrelse	11
Utskottets ställningstagande	21
Övriga motioner om barn	24
Barn och deras familjer	24
Utskottets ställningstagande	27
Barns hälsa	28
Utskottets ställningstagande	32
Utsatta barn	33
Utskottets ställningstagande	43
Könsstympning och omskärelse	47
Utskottets ställningstagande	50
Övrig fråga	51
Utskottets ställningstagande	52
Reservationer	53
1. Genusperspektiv i barnkonventionsarbetet, punkt 2 (v)	53
2. Barnkonventionsarbetet på regional och lokal nivå, punkt 3 (kd)	53
3. Barnkonsekvensanalyser, punkt 4 (m)	54
4. Barnbilaga till statsbudgeten, punkt 5 (v, mp)	55
5. Barnombud och barnbalk, m.m., punkt 6 (fp)	55
6. Barnombud och barnbalk, m.m., punkt 6 (mp)	56
7. Införlivande av barnkonventionen i svensk lag, punkt 7 (kd)	57
8. Införlivande av barnkonventionen i svensk lag, punkt 7 (v)	57
9. Införlivande av barnkonventionen i svensk lag, punkt 7 (c)	58
10. Föräldrastöd, punkt 8 (kd)	59
11. Föräldrastöd, punkt 8 (c)	60
12. Föräldrastöd, punkt 8 (mp)	61
13. Alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador, punkt 12 (kd)	61
14. Kunskapscenter för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador, punkt 13 (fp, kd)	62
15. Förebyggande arbete kring utsatta barn, punkt 15 (m)	62
16. Förebyggande arbete kring utsatta barn, punkt 15 (fp, kd)	63
17. Barn med missbrukande, kriminella eller psykiskt sjuka föräldrar, punkt 16 (m, fp, kd, c)	64
18. Barn med missbrukande, kriminella eller psykiskt sjuka föräldrar, punkt 16 (v)	65
19. Barn som utsatts för sexualbrott, m.m., punkt 18 (kd)	66
20. Barn som utsatts för sexualbrott, m.m., punkt 18 (mp)	67
21. Ekonomiskt utsatta barn, punkt 19 (m, kd, c)	68
22. Ekonomiskt utsatta barn, punkt 19 (fp)	69

23. Ekonomiskt utsatta barn, punkt 19 (v)	70
24. Könstymning, punkt 21 (m, fp)	71
Särskilda yttranden	72
1. Framställningen från Riksrevisionens styrelse, punkt 1 (s)	72
2. Barnkonsekvensanalyser, punkt 4 (v)	72
3. Förebyggande arbete kring utsatta barn, punkt 15 (v)	73
4. Ekonomiskt utsatta barn, punkt 19 (m)	73
5. Omskärelse, punkt 22 (v)	73
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	75
Framställningen	75
Följdmotioner	75
Motion från allmänna motionstiden hösten 2003	76
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004	76
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	84

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Framställningen från Riksrevisionens styrelse**

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört med anledning av Riksrevisionens styrelses framställning och motionerna 2004/05:So20 och 2004/05:So22 yrkandena 1 och 4. Därmed bifaller riksdagen framställning 2004/05:RRS19 och motionerna 2004/05:So20 och 2004/05:So22 yrkandena 1 och 4.

2. **Genusperspektiv i barnkonventionsarbetet**

Riksdagen avslår motion 2004/05:So21 yrkande 3.

Reservation 1 (v)

3. **Barnkonventionsarbetet på regional och lokal nivå**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju482 yrkande 1, 2004/05:So24, 2004/05:So391 yrkande 1, 2004/05:So512 yrkande 4, 2005/06:L292 yrkande 17, 2005/06:So444, 2005/06:So557 yrkande 4 och 2005/06:So647 yrkande 1.

Reservation 2 (kd)

4. **Barnkonsekvensanalyser**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So21 yrkande 2, 2004/05:So22 yrkandena 2 och 3, 2004/05:So512 yrkande 12, 2005/06:So279, 2005/06:So557 yrkande 12 och 2005/06:So579.

Reservation 3 (m)

5. **Barnbilaga till statsbudgeten**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So21 yrkande 1 och 2005/06:So699 yrkande 43.

Reservation 4 (v, mp)

6. **Barnombud och barnbalk, m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So23 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So273, 2004/05:So588, 2004/05:So637, 2004/05:So659, 2004/05:So660 och 2005/06:So699 yrkande 42.

Reservation 5 (fp)

Reservation 6 (mp)

7. Införlivande av barnkonventionen i svensk lag

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So381, 2004/05:So395 yrkande 1, 2004/05:So427, 2004/05:So512 yrkande 6, 2005/06:So499 yrkande 1 och 2005/06:So557 yrkande 6.

Reservation 7 (kd)

Reservation 8 (v)

Reservation 9 (c)

8. Föräldrastöd

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Sf354 yrkande 1, 2004/05:Sf363 yrkandena 5–9, 2004/05:So395 yrkande 4, 2004/05:So578, 2004/05:So600 yrkande 1, 2004/05:So604 yrkande 5, 2004/05:A321 yrkande 8, 2004/05:A352 yrkandena 20 och 23, 2005/06:Sf432 yrkandena 21–23, 2005/06:So267, 2005/06:So337, 2005/06:So636 yrkande 1, 2005/06:So704 yrkande 1, 2005/06:So711 yrkande 1 och 2005/06:A370 yrkandena 21 och 27.

Reservation 10 (kd)

Reservation 11 (c)

Reservation 12 (mp)

9. Forskning kring separationer

Riksdagen avslår motion 2004/05:So402.

10. Hälsovård för barn och ungdomar

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So526 och 2004/05:So425.

11. Barns psykiska hälsa

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So266 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So410 yrkande 12, 2004/05:So658 och 2005/06:So606 yrkande 12.

12. Alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador

Riksdagen avslår motion 2004/05:So551 yrkandena 1 och 2.

Reservation 13 (kd)

13. Kunskapscenter för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So398 yrkande 5, 2004/05:So670, 2005/06:So258 och 2005/06:So556 yrkande 7.

Reservation 14 (fp, kd)

14. Hörseltester för barn

Riksdagen avslår motion 2004/05:So668.

15. Förebyggande arbete kring utsatta barn

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So391 yrkande 2, 2004/05:So498, 2004/05:So576, 2005/06:Ju533 yrkande 1, 2005/06:So499 yrkande 6 och 2005/06:So556 yrkandena 4, 11 och 12.

Reservation 15 (m)

Reservation 16 (fp, kd)

16. Barn med missbrukande, kriminella eller psykiskt sjuka föräldrar

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju331 yrkandena 10 och 11, 2004/05:So362, 2004/05:So395 yrkande 3, 2004/05:So398 yrkande 6, 2004/05:So410 yrkande 21, 2004/05:So520 yrkande 1, 2004/05:So602 yrkande 6, 2004/05:So611 yrkande 2, 2004/05:So640 yrkande 9, 2005/06:So313 yrkande 6, 2005/06:So606 yrkande 18, 2005/06:So632 yrkandena 1 och 2, 2005/06:So662 yrkande 9 och 2005/06:So695 yrkandena 3 och 4.

Reservation 17 (m, fp, kd, c)

Reservation 18 (v)

17. Barn som brottsoffer

Riksdagen avslår motion 2005/06:So699 yrkande 40.

18. Barn som utsatts för sexualbrott, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju482 yrkandena 5 och 7, 2004/05:So510 yrkandena 1, 3 och 4, 2004/05:So512 yrkandena 5 och 8, 2005/06:Ju421 yrkande 2, 2005/06:So557 yrkandena 5 och 8, 2005/06:So647 yrkandena 8 och 9 samt 2005/06:So699 yrkande 27.

Reservation 19 (kd)

Reservation 20 (mp)

19. Ekonomiskt utsatta barn

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So306, 2004/05:So358 yrkande 1, 2004/05:So391 yrkande 3, 2004/05:So398 yrkandena 1–3, 2004/05:So479, 2004/05:So527, 2004/05:So575, 2004/05:Bo309 yrkande 9, 2005/06:So318 yrkande 6, 2005/06:So331, 2005/06:So408 yrkandena 1–3, 2005/06:So556 yrkande 17, 2005/06:So648 yrkande 7 och 2005/06:Bo214 yrkande 13.

Reservation 21 (m, kd, c)

Reservation 22 (fp)

Reservation 23 (v)

20. Riskbarncentrum och regionala centrum för utsatta barn

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So437 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So512 yrkande 9, 2004/05:So636, 2004/05:So644, 2005/06:So557 yrkande 9 och 2005/06:So699 yrkande 38.

21. Könstympning

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju293 yrkande 4, 2004/05:Ju488 yrkande 3, 2004/05:So441 yrkandena 1 och 2, 2004/05:A352 yrkande 25, 2005/06:Ju380 yrkande 27, 2005/06:Sf383 yrkande 21, 2005/06:So311 yrkandena 1 och 2, 2005/06:So406, 2005/06:So449 och 2005/06:A370 yrkande 34.

Reservation 24 (m, fp)

22. Omskärelse

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:So242, 2004/05:So440 och 2005/06:So527 yrkandena 1 och 2.

23. Pojkars självbild

Riksdagen avslår motion 2004/05:So207.

Stockholm den 22 november 2005

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Kristina Zakrisson (s), Margareta Israelsson (s), Kerstin Heinemann (fp), Lars U Granberg (s), Marina Pettersson (s), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Magdalena Andersson (m), Elina Linna (v), Jan Lindholm (mp), Martin Nilsson (s), Jan Emanuel Johansson (s), Maud Ekendahl (m), Ulrik Lindgren (kd), Mia Franzén (fp) och Marianne Kierkemann (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas Riksrevisionens styrelses framställning angående arbetet med att förverkliga FN:s barnkonvention i Sverige (framst. 2004/05: RRS19). I betänkandet behandlas vidare elva motionsyrkanden som väckts med anledning av framställningen samt ca 130 motionsyrkanden i olika barnfrågor från allmänna motionstiderna 2003, 2004 och 2005. När inte annat anges är motionen hänförlig till riksmötet 2005/06.

Företrädare för Riksrevisionen har vid sammanträde den 25 oktober 2005 informerat utskottet om det granskningsärende som föregått framställningen.

Vid sammanträde den 18 oktober 2005 har Barnombudsmannen informerat utskottet om aktuella frågor inom sitt verksamhetsområde.

Framställningens huvudsakliga innehåll

Riksrevisionen har granskat regeringens och de statliga myndigheternas arbete med att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) i Sverige, och resultatet av granskningen har presenterats i granskningsrapporten *Barnkonventionen i praktiken* (RiR 2004:30). Mot bakgrund av granskningen överlämnar Riksrevisionens styrelse den nu aktuella framställningen. Enligt framställningen visar Riksrevisionens granskning att ett antal åtgärder för att efterleva barnkonventionen vidtagits men att genomslaget på såväl statlig som kommunal nivå har varit relativt begränsat. I framställningen föreslår Riksrevisionens styrelse att riksdagen begär att regeringen skall återkomma med förslag om mer precisa mål knutna till strategin samt förbättra sin redovisning av utfallet i förhållande till strategin

Utskottets överväganden

Barnkonventionen i Sverige

Allmänt om barnkonventionen och strategin för förverkligandet

Inledning

Efter ett beslut i riksdagen den 21 juni 1990 ratificerade Sverige barnkonventionen utan att reservera sig på någon punkt (prop. 1989/90:107, bet. 1989/90:SoU28, rskr. 1989/90:350) och har således åtagit sig att följa barnkonventionens bestämmelser.

Barnkonventionen innehåller olika slag av rättigheter, dels medborgerliga och politiska rättigheter, dels ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Barnkonventionen tar också hänsyn till barnets utsatthet och sårbarhet, vilket kommer till uttryck i de rättigheter som syftar till att ge barnet skydd mot övergrepp och utnyttjande. Barnkonventionen utgår från fyra grundläggande principer som skall vara styrande för tolkningen av övriga artiklar men som också har en självständig betydelse. Det är principen om icke-diskriminering (artikel 2), principen om barnets bästa (artikel 3), rätten till liv och utveckling (artikel 6) samt rätten att få komma till tals och bli respekterad (artikel 12).

De stater som har ratificerat barnkonventionen är förpliktade att vidta alla lämpliga åtgärder för att genomföra konventionen. De enskilda staterna är ansvariga för att förpliktelserna fullföljs och svarar för tillkortakommanden i landet i förhållande till konventionen.

Den svenska strategin för förverkligande av barnkonventionen

I mars 1999 godkände riksdagen en av regeringen föreslagen strategi för att förverkliga barnkonventionen i Sverige (prop. 1997/98:182, bet. 1998/99:SoU6, rskr. 1998/99:171). Utgångspunkten för strategin är att barnkonventionens anda och intentioner skall beaktas i allt beslutsfattande som rör barn. Barnkonventionen skall i första hand nå beslutsfattare vars verksamhet påverkar barns vardag, vuxna som arbetar med barn samt barn och ungdomar själva.

Strategin innehåller följande moment:

- Barnkonventionen skall vara ett aktivt instrument och genomsyra allt beslutsfattande inom Regeringskansliet som berör barn.
- Statligt anställda vars arbete har konsekvenser för barn och ungdomar skall erbjudas fortbildning för att kunna stärka sin barnkompetens och sina kunskaper om barnkonventionen.
- Barnkonsekvensanalyser skall göras vid statliga beslut som berör barn.

- Barnombudsmannens verksamhet och organisation skall ses över i syfte att stärka dess roll vid genomförandet av barnkonventionen i Sverige.
- Barnperspektivet skall i lämplig omfattning finnas med i utredningsdirektiv.
- Barnstatistiken skall utvecklas.
- Barns och ungdomars inflytande och delaktighet i samhälls- och trafikplanering skall utvecklas.

Vid införandet av strategin anförde regeringen dessutom att barnkonventionen på olika sätt bör tas upp i utbildningar för de yrkesgrupper som skall arbeta med barn, att kommuner och landsting på samma sätt bör erbjuda sin personal fortbildning samt att kommuner och landsting bör inrätta system för att kunna följa hur barnens bästa förverkligas i det kommunala arbetet.

I januari 2004 anförde regeringen att den för att fortsätta det strategiska arbetet med att förverkliga barnkonventionen avser att vidta bl.a. följande åtgärder: att tydliggöra barnperspektivet i statsbudgeten, att utveckla riktlinjer för barnkonsekvensanalyser i kommittéarbete, att följa upp myndigheternas arbete med att integrera ett barnperspektiv i verksamheterna, att vidareutveckla metoder för barns och ungas delaktighet och inflytande och att tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att utveckla indikatorer för att mäta effekterna av gjorda insatser (skr. 2003/04:47).

Regeringens rapportering till riksdagen

Regeringen har under 2000–2005 lämnat skrivelser till riksdagen som belyser barnkonventionsarbetet. I tre av skrivelserna redovisar regeringen i huvudsak arbetet med att genomföra strategin för att förverkliga barnkonventionen och frågor om hur det strategiska arbetet skall utvecklas (skr. 1999/2000:137, skr. 2001/02:166 och skr. 2003/04:47). I skrivelsen från 2001/02 anför regeringen att den avser att kontinuerligt – vartannat år – för riksdagen redovisa hur arbetet inom politikområdet Barnpolitik fortskrider (s. 4). Regeringen anför i skrivelsen från 2003/04 att barnperspektivet i den statliga budgetprocessen bör tydliggöras (s. 21–22). Detta är enligt regeringen en del i vidareutvecklingen av strategin. Regeringen avser därför att till riksdagen lämna särskilda skrivelser med genomgång av statsbudgeten ur barnperspektiv. Hittills har regeringen lämnat sådana skrivelser i samband med statsbudgeten för 2004 och för 2005 (skr. 2003/04:143 respektive skr. 2004/05:93).

Framställning från Riksrevisionens styrelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla Riksrevisionens styrelses framställning 2004/05:RRS19 och tre motionsyrkanden (m och v). Det innebär att regeringen skall dels återkomma till riksdagen med förslag till mer precisa mål knutna till strategin för förverkligande av barnkonventionen, dels förbättra sin redovisning av utfallet i förhållande till strategin. Riksdagen bör vidare, främst med hänsyn till det arbete med att förverkliga barnkonventionen som pågår på såväl statlig som regional och lokal nivå, avslå övriga motioner om arbetet med barnkonventionen.

Jämför reservationerna 1 (v), 2 (kd), 3 (m), 4 (v, mp), 5 (fp), 6 (mp), 7 (kd), 8 (v) och 9 (c).

Bakgrund och syfte

I framställningen anges att Riksrevisionen har granskat regeringens och de statliga myndigheternas arbete med att förverkliga barnkonventionen i Sverige och att resultatet har presenterats i *granskningsrapporten Barnkonventionen i praktiken* (RiR 2004:30). Med anledning av granskningen överlämnar Riksrevisionens styrelse den nu aktuella framställningen till riksdagen.

Enligt framställningen har den ena av huvudfrågorna vid Riksrevisionens granskning varit om regeringen, de statliga myndigheterna samt kommuner och landsting hittills har följt den strategi som riksdagen antog år 1999 för att förverkliga barnkonventionen i Sverige. Den andra huvudfrågan vid granskningen har enligt framställningen varit om regeringens skrivelser givit tillräcklig information om uppnådda resultat för att riksdagen skall kunna följa utvecklingen.

Iakttagelser och slutsatser av granskningen

Enligt framställningen framgår det av Riksrevisionens granskning att regeringen vidtagit åtskilliga åtgärder för att förverkliga barnkonventionen och den antagna strategin, men att många åtaganden återstår att infra och att effekterna av vidtagna åtgärder hittills varit relativt begränsade. Det är enligt Riksrevisionen exempelvis sällsynt med barnkonsekvensanalyser, och det är få myndigheter och kommuner som har en strategi för hur barnkonventionen skall genomföras i den egna verksamheten. Barnets perspektiv vägs vidare inte alltid in i beslut som rör barn, och kunskaperna om hur myndigheter och kommuner arbetar med dessa frågor är begränsade. Utvecklingen innehåller dock också positiva inslag. Intresset bland myndigheter och kommuner av att få hjälp med att utveckla sina insatser på området har ökat.

Riksrevisionens granskning visar också att insatserna från regering och myndigheter att informera om barnkonventionen har bedrivits på ett oplånat sätt. Det har exempelvis inte satts upp konkreta mål för informations-satsningen, och det saknas en kommunikationsstrategi som tydligt beskriver vilket budskap som skall förmedlas, hur olika grupper skall nås av budskapet, vad som skall påverkas och vad som skall uppnås och när.

Enligt framställningen framhåller Riksrevisionen när det gäller regeringens resultatåterföring till riksdagen att regeringens redovisning ger begränsad information om uppnådda resultat. De skrivelser som lämnas till riksdagen avser främst regeringens egna åtgärder. Informationen till riksdagen upptas i stort av allmänna redogörelser över politiska och andra förändringar som har ägt rum på olika områden av betydelse för barn, dock inte alltid så att kopplingen till den nationella strategin och barnkonventionen tydligt framgår. Myndigheternas arbete berörs inte närmare. I Riksrevisionens rapport konstateras att en stor del av arbetet med att förverkliga barnkonventionen sker på kommunal nivå. Trots detta belyses utfallet inom den kommunala sektorn knapphändigt vid regeringens rapportering till riksdagen. Bristerna i redovisningen gör det enligt Riksrevisionen svårt för riksdagen att följa utvecklingen.

I rapporten redovisar Riksrevisionen sina sammanfattande slutsatser på följande sätt:

Regeringen, myndigheterna och kommunerna har inom granskade områden hittills inte helt följt kraven och infriat målen i den av riksdagen antagna nationella strategin för arbetet med barnkonventionen i Sverige. Det finns också brister i regeringens information till riksdagen.

Riksrevisionens rekommendationer

Enligt framställningen anser Riksrevisionen att, om statsmakterna finner skäl att ytterligare skynda på arbetet med att förverkliga de mål och uppfylla de krav som Sverige genom ratificeringen av barnkonventionen har antagit, så bör följande åtgärder övervägas.

1. Regeringen bör formulera mer precisa mål knutna till strategin och förbättra redovisningen av utfall i förhållande till strategin. Nuvarande mål behöver operationaliseras inom flera områden.
2. Regeringen bör ge Barnombudsmannen i uppdrag att utarbeta en tydlig strategi för sin kommunikation. Det är viktigt att Barnombudsmannens och Regeringskansliets insatser är väl koordinerade, för att ge bästa möjliga effekt.
3. Regeringen bör låta utvärdera genomförandet på statlig och kommunal nivå. Granskningen visar att det finns betydande kunskapsbrister i dessa avseenden.
4. Regeringen bör anpassa och precisera kraven på myndigheterna. Befintliga krav är inte alltid verksamhetsanpassade och ger stort utrymme för tolkningar, inte minst vad gäller resultatrapportering.

5. Regeringen bör ägna frågan om barnkonsekvensanalyser i stat och kommun uppmärksamhet. Bättre måloppfyllelse härvidlag är av central betydelse för att nå framgång med barnkonventionen.
6. Regeringen bör ägna förhållandena inom kommunerna särskild uppmärksamhet. Regeringen bör se över hur staten bättre skall kunna stödja och påverka kommunerna. Det finns vidare skäl att förbättra uppföljningen av utvecklingen på kommunal nivå.

Enligt framställningen pekar Riksrevisionen på att det ur riksdagens synvinkel finns skäl att följa utvecklingen, inte minst med tanke på att regeringens möjligheter att påverka kommuner och landsting är begränsade. Vidare understryks att det endast är riksdagen som kan fatta beslut om förändringar i strategin.

Precisering av mål och förbättrad redovisning av utfall

Styrelsen anför i framställningen att den vid sin prövning av granskningsresultaten har lagt särskild vikt vid hur förverkligandet av barnkonventionen fungerat sett ur riksdagens perspektiv. Styrelsen noterar att de mål som riksdagen antagit är allmänt hållna, sektorsövergripande samt berör ett stort antal politikområden. Styrelsen ställer sig bakom Riksrevisionens slutsats om behovet av att precisera nuvarande mål och göra dem lättare att tillämpa. Riksdagen bör därför begära att regeringen återkommer med förslag till mer precisa mål knutna till strategin.

Enligt styrelsens uppfattning skulle mer precisa mål underlätta regeringens styrning och uppföljning av genomförandet. Samtidigt skulle förutsättningarna för en fyllig redovisning av uppnådda resultat förbättras. Styrelsen förordar mot denna bakgrund att riksdagen ställer krav på regeringen att åtgärda de brister i återrapporteringen som Riksrevisionen uppmärksammat i sin granskning. Regeringens information till riksdagen bör i högre grad än hittills redovisas i termer av utfall, måloppfyllelse och effekter av gjorda insatser.

Styrelsen förutsätter slutligen att regeringen överväger samtliga de rekommendationer som lämnats av Riksrevisionen och för riksdagen redovisar de åtgärder den avser att vidta med anledning av dessa. Enligt styrelsens mening krävs ytterligare åtgärder från regeringen för att få ökat genomslag för konventionen på såväl statlig som kommunal nivå.

Styrelsens förslag

Styrelsen föreslår att riksdagen begär att regeringen skall återkomma med förslag om mer precisa mål knutna till strategin om att förverkliga FN:s barnkonvention samt förbättra sin redovisning av utfallet i förhållande till strategin.

Motioner

Tolv motionsyrkanden väckta dels i anledning av framställningen, dels under allmänna motionstider rör frågor om *att på nationell nivå förverkliga de mål och krav som barnkonventionen ställer* samt *regeringens rapportering till riksdagen*.

I motion 2004/05:So22 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om Riksrevisionens kritik. Motionärerna anför bl.a. att Riksrevisionens styrelse pekat på att regeringen bör formulera mer precisa mål, vara mer tydlig i kraven på olika myndigheter och att regeringen bör vidta åtgärder för att åstadkomma en bättre uppföljning på kommunal nivå. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att myndigheter som bedriver verksamhet som rör barn i sina regleringsbrev skall åläggas att beakta barnperspektivet. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen skall anpassa och precisera kraven på barnkonsekvensanalyser, både vad gäller myndigheter och kommuner, så att analyserna blir verklighetsanpassade och upplevs som bra instrument av alla parter. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om regeringens redovisning till riksdagen. Motionärerna anför bl.a. att det saknas information om vad olika myndigheter gjort samt att frånvaron av tydliga mål, redovisningens struktur och informationens begränsningar gör att det finns vissa brister i regeringens information till riksdagen.

I motion 2004/05:So512 av Annelie Enochson (kd) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att i alla rättssammanhang alltid ha barnens bästa för ögonen. Motionären har samma begäran i motion So557 yrkande 12. I motion So579 av Sven Gunnar Persson (kd) finns en liknande begäran. Motionären vill stärka barnperspektivet inom alla politikområden.

I motion So279 av Rigmor Stenmark (c) begärs ett tillkännagivande om att en översyn av hur Sverige lever upp till de åtaganden som följer av ratificeringen av barnkonventionen bör göras.

I motion 2004/05:So20 av Ulla Hoffmann och Kalle Larsson (båda v) begärs att regeringen återkommer med förslag angående hur man avser att leva upp till kraven i barnkonventionen.

I motion 2004/05:So21 av Ingrid Burman m.fl. (v) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om en barnbilaga till budgetpropositionen 2006. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att utarbeta en strategi för konsekvensanalyser av regeringsbeslut ur ett barnperspektiv, och i yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att vid utarbetande av strategin för att förverkliga barnkonventionen anlägga ett genusperspektiv.

I motion L292 av Tasso Stafílidis m.fl. (v) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att regeringen skall ta fram förslag till en lagstiftning som innebär att Barnombudsmannen får befogenhet att granska och uttala sig om huruvida principen om barnets bästa tillgodosätts i enskilda ärenden och beslut om vårdnad, boende och umgänge.

I motion So699 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -) yrkande 42 begärs ett tillkännagivande om att en särskild barnenhet bildas inom Regeringskansliet. Motionärerna anför att en barnenhet bör bildas som genom ”mainstreaming” skall föra in barnperspektivet i alla politiska beslut. I yrkande 43 begärs ett tillkännagivande om att det i statsbudgeten införlivas en barnbilaga.

I ett antal motionsyrkanden väcks frågor om *barnkonventionens efterlevnad på regional och lokal nivå*.

I motion 2004/05:Ju482 av Peter Althin m.fl. (kd) yrkande 1 begärs att regeringen lägger fram förslag till en konkret strategi för att få kommuner och landsting att beakta barnkonventionen i all verksamhet som berör barns vardag. Motionärerna har samma begäran i motion So647 yrkande 1.

I motion 2004/05:So512 av Annelie Enochson (kd) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att en nationell kartläggning görs av kommunernas tillämpning av FN:s barnkonvention med avseende på artiklarna 19 och 34. Motionären erinrar om att enligt artikel 19 skall konventionsstaterna vidta alla lämpliga åtgärder för att skydda barn mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp och att enligt artikel 34 skall konventionsstaterna skydda barn mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. Motionären har samma begäran i motion So557 yrkande 4.

I motion 2004/05:So24 av Annika Qarlsso m.fl. (c) begärs ett tillkännagivande om att regeringens förslag till preciseringar av målen för den nationella strategin om barnkonventionens förverkligande bör utformas så att statens och kommunernas roller inte blandas samman, underifrånperspektivet inte kränks och möjligheterna att förankra och tillämpa barnkonventionen i den lokala demokratiska processen inte skadas.

I motion So444 av Mona Berglund Nilsson (s) begärs ett tillkännagivande om behovet av att följa upp hur kommunerna följer barnperspektivet i utredningar. Motionären hänvisar till att länsstyrelserna, i sin tillsyn av barns bästa, funnit att kommunerna brister i att beakta barns synpunkter och perspektiv i utredningar och bedömningar.

I motion 2004/05:So391 av Ingrid Burman m.fl. (v) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att institutet för metodutveckling inom socialtjänsten bör ges i uppdrag att prioritera utvecklingen av metoder för att integrera barnkonventionen i handläggandet av ekonomiskt bistånd. Motionärerna anför att barnets bästa sällan vägs in i beslut om ekonomiskt bistånd.

I fyra motioner väcks frågan om att införa *barnombudsmän* eller *barnombud* på lokal och regional nivå.

I motion 2004/05:So23 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om kommunala barnombudsmän. Motionärerna anför bl.a. att regeringen inför nästa budgetproposition bör överväga att införa ett stimulansbidrag för att få kommuner att inrätta tjänster som kommunal barnombudsman.

I motion 2004/05:So273 av Solveig Hellquist (fp) begärs ett tillkännagivande om att inrätta regionala barnombud vid landets länsstyrelser.

I motion 2004/05:So588 av Kerstin Andersson m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om inrättande av lokala barn- och ungdomsombud. I motion 2004/05:So659 av Anneli Särnblad och Kurt Kvarnström (båda s) begärs ett tillkännagivande om översyn av lokala barn- och ungdomsombud.

Två motioner tar upp frågor om en *barnpolitisk maktutredning*.

I motion 2004/05:So637 av Monica Green m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om att inrätta en barnpolitisk maktutredning. Enligt motionärerna har Sverige när det gäller barnkonventionens artikel 12 – rätten att komma till tals och säga sin mening och bli respekterad för den – långt kvar när det gäller förverkligande. Regeringen bör enligt motionärerna tillsätta en barnpolitisk maktutredning för att säkerställa barns och ungas möjligheter att komma till tals i alla frågor. Ett liknande yrkande framställs i motion 2004/05:So660 av Anneli Särnblad och Per Erik Granström (båda s).

I några motioner anförs att *barnkonventionen bör införlivas i svensk lagstiftning*.

I motion 2004/05:So512 av Annelie Enochson (kd) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att barnkonventionens krav på förebyggande arbete mot sexuella övergrepp implementeras i svensk lag. Motionären har samma begäran i motion So557 yrkande 6.

I motion 2004/05:So395 av Birgitta Carlsson m.fl. (c) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att införlivandet av barnkonventionen i svensk lagstiftning ytterligare behöver harmoniseras, fördjupas och förstärkas. Ett liknande yrkande finns i motion 2004/05:So427 av Rigmor Stenmark (c).

I motion 2004/05:So381 av Gustav Fridolin m.fl. (mp) begärs ett tillkännagivande om att göra barnkonventionen till svensk lag. En likalydande begäran finns i motion So499 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1.

En motion diskuterar behovet av att inrätta en *barnbalk*.

I motion 2004/05:So23 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att pröva behovet av en barnbalk. En barnbalk skulle enligt motionärerna kunna innehålla delar av föräldrabalken, brottsbalken, socialtjänstlagen och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

Bakgrund och tidigare behandling

Regeringens skrivelse 2003/04:47 Utvecklingen av den nationella strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter behandlades av utskottet i det av riksdagen godkända (rskr. 2003/04:227) *betänkandet 2003/04:SoU9 Utvecklingen av den nationella strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter samt andra barnfrågor*. Utskottet anförde då att det delar regeringens uppfattning att staten bör föregå med gott exempel när det gäller att integrera ett barnperspektiv i det offentliga beslutsfattandet och välkomnade därför den uppföljning på området som aviserades i skrivelsen (s. 24).

Enligt 7 kap. 1 § regeringsformen skall det för beredning av regeringsärenden finnas ett regeringskansli. I detta kansli ingår departement för skilda verksamhetsgrenar. Regeringen fördelar ärendena mellan departementen, och statsministern utser bland statsråden chefer för departementen.

Inom Regeringskansliet, placerad på Socialdepartementet, finns en enhet med ansvar för barnpolitiken.

I *budgetpropositionen för 2006* (prop. 2005/06:1 utg.omr. 9) anför regeringen att insatserna inom barnpolitiken för att förbättra situationen för barn och unga i Sverige under kommande år framför allt kommer att fokuseras på att ytterligare stödja kommuner, landsting och myndigheter i deras arbete med att tillämpa och utveckla arbetet med barnkonventionen (s. 112). Arbetet med uppföljning och utvärdering av barnpolitiken behöver enligt regeringen förbättras. Metoder för *barnkonsekvensanalyser* måste enligt regeringen vidareutvecklas. Regeringen anför också att barns och ungas inflytande och delaktighet behöver förbättras. Barnets rättigheter kommer även att behandlas i *den nationella handlingsplan för de mänskliga rättigheterna* som regeringen avser att lägga fram för riksdagen under våren 2006.

Regeringen anför vidare att arbete med att utveckla *indikatorer* för att mäta och följa upp gjorda insatser inom barnpolitiken har påbörjats och att inriktningen på arbetet är att skapa indikatorer kopplade till mätbara delmål under ett antal huvudrubriker som speglar barns och ungas levnadsvillkor, t.ex. barns rätt till ekonomisk trygghet, barns rätt till hälsa, barns rätt till utbildning och barns rätt till delaktighet i samhället (ovan a. prop. s. 112). De indikatorer som tas fram skall enligt regeringen kunna användas både av regeringen och av myndigheter, kommuner och landsting. Arbetet med att ta fram indikatorer skall redovisas senast den 31 december 2006.

I enlighet med den vidareutvecklade strategin för att förverkliga barnkonventionen (skr. 2003/04:47) avser regeringen att under hösten 2005 lämna ett uppdrag att ta fram *en svensk handbok om genomförandet av barnkonventionen* (ovan a. prop. s. 113).

Med anledning av de rekommendationer *Riksrevisionen* lämnat till regeringen i sin granskningsrapport anför regeringen i budgetpropositionen för 2006 (s. 112) att rekommendationerna bereds inom Regeringskansliet och att en redovisning av vilka åtgärder som regeringen genomfört och planerar kommer att lämnas till riksdagen i den skrivelse om barnpolitiken som avses lämnas under våren 2006.

Barnkonventionen debatterades i riksdagen dels i en interpellationsdebatt den 18 februari 2005 om förverkligande av barnkonventionen i Sverige och Riksrevisionens rapport *Barnkonventionen i praktiken* (ip. 2004/05: 370), dels i en aktuell debatt om barnkonventionen den 3 mars 2005. *Socialminister Berit Andnor*, som deltog i båda debatterna, anförde bl.a. följande. Den strategi som riksdagen har beslutat och som regeringen arbetar efter handlar mycket om att stödja kommuner, landsting och myndigheter i deras arbete med att förverkliga barnkonventionen. När det gäller myndigheterna är regleringsbrev ett av regeringens viktigaste instrument för att integrera ett barnperspektiv i myndigheternas verksamheter. I årets regleringsbrev har ett tjugotal myndigheter fått åiterrapporteringskrav eller uppdrag som rör barnperspektivet. Åiterrapporteringskraven handlar enligt socialministern bl.a. om myndigheternas arbete med barnkonsekvensanalyser, barnsäkerhet och barns inflytande. Vidare anförde socialministern om det faktum att barnkonventionen eller barnperspektivet inte nämns i regleringsbrev för flera myndigheter att det kan ha att göra med bl.a. uppfattningen att inom verksamheter som handlar om barn är barnperspektivet en självklarhet.

FN:s kommitté för barnets rättigheter har rekommenderat alla länder som ratificerat barnkonventionen att göra *barnkonsekvensanalyser* inför samtliga beslut som rör barn. *Barnombudsmannen* har utvecklat en tänkbar modell för vad en barnkonsekvensanalys bör innehålla och hur den kan användas. Modellen kan tillämpas inom olika slags verksamheter och på olika nivåer i samhället. Den är tänkt att utgöra en grund som sedan anpassas till den specifika verksamheten och den aktuella frågan (rapporten *Att förverkliga barnkonventionen – Slutrapport från ett treårigt uppdrag* s. 29–37).

Regeringen beslutade den 2 juni 2005 att inrätta ett *Barnrättsforum* (protokoll vid regeringssammanträde den 2 juni 2005, S2005/4675/SK). Chefen för Socialdepartementet skall vara ordförande i Barnrättsforum, och som ledamöter skall ingå tio representanter för ideella organisationer och fem statssekreterare. Barnrättsforum skall enligt regeringen vara en församling för dialog och erfarenhetsutbyte mellan regeringen och ideella organisationer som arbetar med barnkonventionens genomförande.

Enligt en promemoria från Socialdepartementet har den förstudie om möjligheterna att inrätta ett kunskapscentrum för barnkonventionsrelaterade frågor (ett s.k. *barnrättscentrum*) som aviserats av regeringen i skrivelse 2003/04:47 slutförts, och arbetet med att inrätta ett sådant centrum fortgår

som planerat. Det handlar inte om att skapa en ny myndighet. Målet är att ett barnrättscentrum skall kunna påbörja sitt arbete under mitten av 2006. I budgetpropositionen för 2006 har medel avsatts för arbetet med att inrätta ett barnrättscentrum (s. 116).

I socialutskottets yttrande till finansutskottet över regeringens skrivelse 2004/05:93 Regeringens insatser för barn och unga i statsbudgeten för år 2005 behandlade utskottet ett motionsyrkande om en *barnbilaga till statsbudgeten* (2004/05:SoU3y). Utskottet anförde bl.a. att denna andra skrivelse får ses som ett steg i det inledande arbetet med att tydliggöra barnperspektivet i statsbudgeten (s. 3). Utskottet fann det viktigt att skrivelsen på sikt fördjupas och att redovisningen kompletteras med mer av analys. Utskottet ansåg att denna ståndpunkt delvis sammanföll med motionen och avstyrkte denna. Av samma skäl avstyrkte även finansutskottet motionen, vilket riksdagen följde (betänkande 2004/05:FiU32, rskr. 2004/05:256).

Utskottet har tidigare behandlat motioner om arbetet med att förverkliga barnkonventionen på *regional och lokal nivå* i *betänkande 2003/04:SoU9* med anledning av motioner som väckt frågor om detta (s. 24–25). Samtliga motioner avstyrkes (res. kd, v, mp). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2003/04:227). Utskottet erinrade då bl.a. om att de viktigaste besluten som rör barn och ungdomar fattas på lokal nivå och om Barnombudsmannens nyckelroll i arbetet med att driva på genomförandet och bevaka efterlevnaden av konventionen på den lokala nivån. Utskottet anslöt sig också till regeringens bedömning att statens roll bör vara att stödja kommunerna i deras arbete och inte att i detalj reglera implementeringen. Utskottet behandlade även frågan om kommunala eller regionala *barnombud* och fann att det var en fråga för de kommunala och landstingskommunala huvudmännen (res. fp).

Regeringen gör i budgetpropositionen för 2006 bedömningen att *Barnombudsmannens resultatredovisning* behöver utvecklas så att det tydligare framgår vad som är målet med olika insatser och vilka resultat som har uppnåtts (s. 114). Planmässigheten i genomförandet av insatserna och systemen för att följa upp dem behöver utvecklas. Regeringen påpekade att detta också uppmärksammats av Riksrevisionen och att Riksrevisionen har föreslagit att regeringen ger Barnombudsmannen i uppdrag att utarbeta en tydlig strategi för sin kommunikation. Regeringen avser att utveckla mål- och resultatstyrningen och att i regleringsbrevet för 2006 vidareutveckla återrapporteringskraven för Barnombudsmannen.

I *Barnombudsmannens regleringsbrev* för budgetåret 2005 anför bl.a. att Barnombudsmannens insatser för kommuner, landsting och myndigheter skall leda till att metoder och arbetssätt bland dessa aktörer för att integrera ett barnperspektiv utvecklas och fördjupas. Barnombudsmannen skall vidare redovisa hur barnkonsekvensanalyser används bland berörda myndigheter och vilka resultat och effekter användningen av barnkonsekvensanaly-

ser har fått i dessa myndigheters verksamheter samt redovisa i vilken utsträckning och inom vilka verksamheter som barnkonsekvensanalyser används inom kommuner och landsting.

När det gäller att efterleva barnkonventionen på regional och lokal nivå ger *Barnombudsmannen* bl.a. följande råd. Beslut bör tas på högsta nivå inom kommunen, landstinget eller regionen om att förverkliga barnkonventionen, och berörda yrkesgrupper, politiker och tjänstemän samt barn och ungdomar bör informeras och utbildas. Policyarbete bör bedrivas brett i organisationerna, och det bör utses en ansvarig (individ eller grupp) för att samordna arbetet. Det är viktigt att målen för barnkonventionsarbetet är kopplade till ordinarie beslutsprocesser, t.ex. budgetprocessen.

I *budgetpropositionen för 2006* anför regeringen bl.a. att för att stimulera till kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt för att sprida goda exempel på hur barnkonventionen kan genomföras lokalt och regionalt har Barnombudsmannen haft i uppdrag att anordna ett antal *regionala konferenser* (s. 108). Konferenserna genomfördes under våren 2005 på fem orter i Sverige, i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting. Vidare anføres att Barnombudsmannen senast den 31 december 2005 skall redovisa en utvärdering av konferensernas effekter i kommuner och landsting.

I samma proposition anføres att det under hösten 2004 bildats ett *partnerskap mellan ett antal kommuner* med målet att utveckla ett offensivt, effektivt och målinriktat barnkonventionsarbete. Arbetet som skall pågå under tre år koncentreras till tre områden: metoder för att öka barns och ungdomars inflytande, barnkonventionens genomslag i den kommunala styrprocessen samt utveckling av indikatorer för att mäta resultaten i konventionsarbetet. Regeringen har beviljat medel till partnerskapet för uppbyggnad och skapande av en samordningsfunktion under det första verksamhetsåret.

Regeringen anför vidare att socialtjänsten spelar en viktig roll för att möjliggöra jämställdhet i samhället (s. 158). Regeringen upplyser om att Socialstyrelsen har givit ut ett meddelandeblad, *Ett första steg mot en jämställd socialtjänst*, för att underlätta och stödja jämställdhetsintegrering inom socialtjänsten och en checklista för detta arbete.

Socialstyrelsen har tillsammans med länsstyrelserna i ett projekt arbetat med barnperspektivet vid handläggningen av ekonomiskt bistånd (Socialstyrelsens rapport *Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd* från 2003). Syftet med rapporten är att konkretisera barnperspektivet vid handläggningen av ekonomiskt bistånd och att tjäna som stöd för länsstyrelsernas tillsyn av barnperspektivet.

Med anledning av fyra motioner om *införlivandet av barnkonventionen i svensk lag* anförde utskottet i *betänkande 2003/04:SoU9* bl.a. att såväl konstitutionsutskottet som socialutskottet tidigare vid ett flertal tillfällen behandlat motionsyrkanden om att inkorporera barnkonventionen i svensk lagstiftning (s. 16). Utskottet delade den bedömning som gjordes av konsti-

tutionsutskottet redan 1998/99 i yttrande KU2y, att barnkonventionen i stället bör införlivas i svensk rätt genom transformering, dvs. genom att konventionen eller delar av den omarbetas till svensk författningstext. En inkorporering skulle enligt konstitutionsutskottet innebära att tolkningsansvaret läggs på svenska domstolar och myndigheter. Konstitutionsutskottet ansåg att tolkningen av barnkonventionen bör göras av riksdagen för att rättigheterna i konventionen skall slå igenom på ett sätt som ger barnen det bästa skyddet. Utskottet avstyrkte motionerna (res. c). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2003/04:227).

Lagutskottet har i det av riksdagen godkända *betänkandet 2004/05:LU10 Barn och föräldrar m.m.* med anledning av ett motionsyrkande behandlat frågan om att samla all lagstiftning som rör barn i en särskild barnbalk. Lagutskottet, som instämde i ett tidigare uttalande av justitieministern (svar på fråga 2002/03:80), fann att föräldrabalkens nuvarande benämning går utmärkt att förena med det barnperspektiv som redan präglar den (s. 11).

I betänkandet *Vårdnad – Boende – Umgänge. Barnets bästa, föräldrars ansvar* (SOU 2005:43) som lämnades under våren 2005 av 2002 års vårdnadskommitté föreslogs en förändring i 6 kap. 2 a § föräldrabalken som enligt utredningen skulle innebära en förstärkning av barnperspektivet. Enbart och uteslutande barnets bästa skall enligt förslaget vara avgörande vid alla beslut som rör vårdnad, boende, umgänge och annan kontakt än umgänge (s. 366). Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Genom att 1990 ratificera barnkonventionen har Sverige åtagit sig att vidta alla lämpliga åtgärder för att barnkonvention skall genomföras i Sverige. För att främja förverkligandet av barnkonventionen antog riksdagen 1999, efter förslag från regeringen, en strategi.

Utskottet anser att det är oerhört viktigt att barnkonventionen får tydligt genomslag på alla nivåer i alla samhällssektorer som rör barn. För genomförandet av barnkonventionen är det av central betydelse att de mål för genomförandet som ställts upp i strategin går att följa, kontrollera och utvärdera. Utskottet delar bedömningen att det finns ett behov av att precisera de nuvarande målen i strategin samt förbättra redovisningen av utfallet i förhållande till strategin. Utskottet har erfarit att regeringen påbörjat arbetet med att skärpa målbeskrivningarna i strategin. Vidare pågår ett arbete med att utveckla indikatorer för att mäta och följa upp gjorda insatser i barnpolitiken.

För riksdagen är det av central betydelse att regeringens rapportering av barnkonventionsarbetet är så informativ som möjligt. Det innebär att riksdagen behöver information om hur barnkonventionsarbetet framskrider på såväl statlig som kommunal och landstingskommunal nivå. Genom kontinuerlig återrapportering kopplad till tydliga mål kan riksdagen bättre följa

barnkonventionsarbetet och fortare såväl få indikationer på eventuella brister som uppmärksamma förtjänster i arbetet. Utskottet instämmer därför i Riksrevisionens styrelses bedömning att regeringens information till riksdagen i högre grad än hittills bör redovisas i termer av utfall, måluppfyllelse och effekter av gjorda insatser.

Utskottet föreslår därför ett tillkännagivande till regeringen av innebörd att regeringen skall dels återkomma till riksdagen med förslag till mer precisa mål knutna till strategin för förverkligande av barnkonventionen, dels förbättra sin redovisning av utfallet i förhållande till strategin. Utskottets ställningstagande innebär att framställning 2004/05:RRS19 samt motionerna 2004/05:So20 (v) och 2004/05:So22 (m) yrkandena 1 och 4 bör bifallas.

I likhet med motionärerna i motion 2004/05:So21 (v) yrkande 3 anser utskottet att det är viktigt att barnkonventionsarbetet genomförs med beaktande av ett genusperspektiv. Motionsyrkandet bör dock inte föranleda något initiativ från riksdagens sida och avstyrks därför.

Många viktiga beslut som rör barn och ungdomar fattas på kommunal nivå. Barnombudsmannen har en viktig roll när det gäller att stödja barnkonventionsarbetet i kommuner och landsting samt att följa upp och bevaka att barnkonventionen efterlevs. Barnombudsmannen har i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting, för att stimulera till kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt för att sprida goda exempel på hur barnkonventionen kan genomföras lokalt och regionalt, under våren 2005 anordnat ett antal regionala konferenser.

Utskottet vidhåller att statens roll bör vara att stödja kommunerna i deras arbete med att förverkliga barnkonventionen och inte att i detalj reglera hur det skall göras.

Utskottet kan konstatera att det pågår arbete som syftar till att barnkonventionen skall få ökat genomslag i ärendehantering och beslutsfattande på regional och lokal nivå. Motionerna 2004/05:Ju482 (kd) yrkande 1, 2004/05:So24 (c), 2004/05:So391 (v) yrkande 1, 2004/05:So512 (kd) yrkande 4, L292 (v) yrkande 17, So444 (s), So557 (kd) yrkande 4 och So647 (kd) yrkande 1 får anses i huvudsak tillgodosedda med det anförda.

Utskottet utgår ifrån att det i de verksamheter som direkt eller indirekt berör barn finns en ambition att beakta barnens rättigheter samt deras behov och intressen. Detta gäller både vid beslutsfattande och i verksamhet av mer löpande karaktär. Barnkonsekvensanalyser görs dock alltför sällan, och i de fall sådana görs brister det ofta i metod och dokumentation. Problemet är uppmärksammat av både regeringen och Barnombudsmannen. Regeringen har därför i regleringsbrev till ett flertal myndigheter ställt återrapporteringskrav om myndighetens arbete med barnkonsekvensanalyser. Barnombudsmannen har utvecklat en modell för barnkonsekvensanalys. Regeringen ser också över Barnombudsmannens möjligheter att stödja myndigheter, kommuner och landsting i arbetet med att genomföra

barnkonsekvensanalyser. Resultatet av pågående arbete bör enligt utskottet avvaktas. Motionerna 2004/05:So21 (v) yrkande 2, 2004/05:So22 (m) yrkandena 2 och 3, 2004/05:So512 (kd) yrkande 12, So279 (c), So557 (kd) yrkande 12 och So579 (kd) avstyrks i den mån de inte är tillgodosedda med det anförda.

Utskottet delar bedömningen att det är viktigt att barnperspektivet tydliggörs i statsbudgeten. Ett sätt att göra detta är genom de särskilda skrivelser med genomgång av statsbudgeten ur barnperspektiv som regeringen lämnar. Hittills har riksdagen tagit emot två sådana skrivelser. När det gäller skrivelsernas utformning vidhåller utskottet att det är viktigt att skrivelserna på sikt fördjupas och att redovisningen kompletteras med mer av analys. Utskottet anser att motionerna 2004/05:So21 (v) yrkande 1 och So699 (mp, -) yrkande 43 i huvudsak är tillgodosedda med det anförda.

Några motioner väcker frågan om att inrätta s.k. barnombud. Utskottet vidhåller sin tidigare inställning att barnombud kan vara en bra lösning för vissa kommuner eller landsting. Frågan om att inrätta barnombud är dock primärt en fråga för de kommunala och landstingskommunala huvudmännen. Utskottet avstyrker därför motionerna 2004/05:So23 (fp) yrkande 1, 2004/05:So273 (fp), 2004/05:So588 (s) och 2004/05:So659 (s).

Utskottet, som anser att det centrala är att barnkonventionen och därmed barns rättigheter får ett brett och reellt genomslag i all offentlig verksamhet, kan inte se att den barnbalk som begärs i motion 2004/05:So23 (fp) yrkande 2 skulle ha någon avgörande betydelse för den utvecklingen. Motionen avstyrks.

Utskottet kan inte heller ställa sig bakom yrkanden om att det bör inrättas en barnpolitisk maktutredning. Motionerna 2004/05:So637 (s) och 2004/05:So660 (s) avstyrks därför.

Regeringskansliets organisation är inte en fråga för riksdagen. Motion So699 (mp, -) yrkande 42 om att inrätta en barnenhet avstyrks därför.

Vid flera tidigare tillfällen har utskottet avstyrkt motioner om att införliva barnkonventionen i svensk lag. Utskottet vidhåller detta ställningstagande, varför motionerna 2004/05:So381 (mp), 2004/05:So395 (c) yrkande 1, 2004/05:So427 (c), 2004/05:So512 (kd) yrkande 6, So499 (v) yrkande 1 och So557 (kd) yrkande 6 avstyrks.

Övriga motioner om barn

Barn och deras familjer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå en rad motioner om föräldrastöd i olika former, detta mot bakgrund av det arbete som pågår med att utveckla föräldrastödet, vilket i första hand är en fråga för de kommunala huvudmännen. Riksdagen bör också avslå en motion om att tillsätta en utredning om forskning kring separationer.

Jämför reservationerna 10 (kd), 11 (c) och 12 (mp).

Motioner

Ett flertal motioner tar upp olika former av *föräldrastöd* t.ex. föräldrautbildning och familjerådgivning.

I motion 2004/05:Sf363 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör lägga fram förslag om stimulans till föräldrastödjande verksamhet, och i yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om föräldrautbildning. Vidare begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om att på nationell nivå stimulera huvudmännen i syfte att bygga upp en permanent familjecentral i varje kommun och i yrkande 8 ett tillkännagivande om att på nationell nivå organisera insamlande av statistik samt följa arbetet med familjecentralsverksamhet. I yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att stärka familjerådgivningen genom att införa en familjerådgivningspeng och en gratischeck till familjerådgivning. I motion Sf432 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 21 finns en likalydande begäran om föräldrautbildning. I motionens yrkande 22 återfinns begäran om att på nationell nivå organisera insamlande av statistik samt följa arbetet med familjecentralsverksamhet, och i yrkande 23 återfinns begäran om att införa en familjerådgivningspeng och en gratischeck till familjerådgivning. Även i motion A370 av Göran Hägglund m.fl. yrkande 21, motion So704 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) yrkande 1 och motion 2004/05:A352 av Annelie Enochson m.fl. (kd) yrkande 20 finns liknande begäran om familjerådgivning och föräldrautbildning.

I motion 2004/05:So578 av Torsten Lindström och Else-Marie Lindgren (båda kd) begärs ett tillkännagivande om att stimulera uppbyggnaden av familjecentraler. I motion So267 av Torsten Lindström (kd) och motion So337 av Else-Marie Lindgren (kd) finns likalydande begäran om familjecentraler.

I motion 2004/05:So600 av Mikael Oscarsson och Dan Kihlström (båda kd) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att anta ett handlingsprogram för hur familjen skall stödjas i Sverige. Motionärerna hänvisar till ett program som den brittiska Labourregeringen har formulerat och som bl.a.

innebär att alla familjer skall ha tillgång till familjerådgivning, att äktenskapen skall stärkas och att allvarliga familjeproblem skall hanteras på ett effektivt sätt. Motionärerna har samma begäran i motion So636 yrkande 1. I motion 2004/05:So395 av Birgitta Carlsson m.fl. (c) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om principerna för en ny familjepolitik och behovet av mer tid för barnen. Motionärerna pekar bl.a. på att familjerna enligt deras uppfattning måste ges bättre möjligheter att kombinera familjeliv och arbetsliv samt mer tid för barnen.

I motion 2004/05:So604 av Kenneth Johansson m.fl. (c) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om familjerådgivningen. Motionärerna anför att familjerådgivningen skall stå till förfogande för homosexuella par med eller utan barn på ett så kompetent och kvalitativt sätt att dessa känner sig bekväma att ta familjerådgivningens tjänster i anspråk.

I motion 2004/05:A352 av Annelie Enochson m.fl. (kd) yrkande 23 begärs ett tillkännagivande om försöksverksamhet med stödprogram för pappor. Ett stödprogram för pappor skulle kunna stärka dem att bibehålla kontakten med sina barn efter en separation, och att praktiskt kunna genomföra detta skulle för många vara en värdefull insats. Samma begäran finns i motion A370 av Göran Hägglund m.fl. (kd) yrkande 27.

I motion 2004/05:Sf354 av Torsten Lindström m.fl. (kd) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om stöd för ensamstående föräldrar. Motionärerna anför att samhället bör kunna erbjuda bl.a. nätverksstöd i form av en stödperson eller stödfamilj till ensamstående föräldrar som inte har ett eget nätverk. Samma begäran finns i motion So711 av Inger Davidsson m.fl. (kd) yrkande 1.

I motion 2004/05:A321 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att det arbete som bedrivs med att förbereda män på sin roll som förälder skall förstärkas och utvecklas i hela landet.

En motion gäller *forskning kring separationer*.

I motion 2004/05:So402 av Tuve Skånberg (kd) begärs ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning om forskningen kring separationer. Motionären anför bl.a. att utredningen skulle sammanställa aktuella forskningsrön om separationernas stora mänskliga och ekonomiska kostnader samt utvärdera metoder och insatser för att minska antalet separationer.

Bakgrund och tidigare behandling

Enligt 5 kap. 3 § andra stycket socialtjänstlagen (2001:453) skall kommunen sörja för att familjerådgivning genom kommunens försorg eller annars genom lämplig yrkesmässig rådgivare kan erbjudas dem som begär det. Enligt tredje stycket samma paragraf avses med *familjerådgivning* en verksamhet som består i samtal med syfte att bearbeta samlevnadskonflikter i parförhållanden och familjer.

I betänkande 2003/04:SoU9 *Utvecklingen av den nationella strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter samt andra barnfrågor* behandlade utskottet ett flertal motionsyrkanden om familjerådgivning och föräldrastöd. Utskottet avstyrkte samtliga motioner mot bakgrund av pågående arbete inom Socialstyrelsen och kommunerna samt Statens folkhälsoinstitut (s. 31, res. m, fp, kd, c, mp). I betänkandet behandlade utskottet även ett par yrkanden om familjecentraler (s. 32). Utskottet, som avstyrkte yrkandena, anförde att familjecentralerna är en angelägen verksamhet och att utgångspunkten är att kommuner och landsting fortsätter att utveckla denna form av samverkan även utan något initiativ från riksdagens sida (s. 32, res. kd). Även frågan om nätverksstöd och liknande verksamheter riktade till ensamstående föräldrar behandlades i detta betänkande, och utskottet anförde att frågan om denna typ av stöd bör organiseras genom samhällets försorg ankommer på de enskilda kommunerna att avgöra. Utskottet avstyrkte därmed motionerna (res. kd). Vidare avstyrkte utskottet i betänkandet två yrkanden med begäran om att tillsätta en utredning om forskningen kring separationer (res. kd). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2003/04:227).

Statens folkhälsoinstitut presenterade under slutet av 2004 ett regeringsuppdrag att samla in, analysera och sprida kunskap om hur föräldrastöd av olika slag kan utformas genom rapporten *Nya verktyg för föräldrar – Förslag till nya former av föräldrastöd* (R 2004:49). I rapporten redovisas förslag till föräldrastöd under olika delar av barnets uppväxt. Rapporten behandlar även stöd genom rådgivning per telefon, stöd genom böcker, tidningar, tidskrifter, radio, tv och Internet. När det gäller föräldrastöd under graviditet och spädbarnstid föreslås att primärkommunerna, under medverkan av landstingets personal, övertar ansvaret för det gruppbaseade föräldrastödet inklusive den verksamhet som i dag bedrivs inom mödra- och barnhälsovården. En överenskommelse med denna innebörd skulle enligt rapporten – efter diskussioner och försök under 2005 och 2006 – kunna ingås under 2007 mellan landstings- och kommunförbund. Vidare föreslås, eftersom föräldrastödet berör olika kommunala förvaltningar, att kommunen på kommunledningsnivå utser en eller flera personer som har särskilt ansvar för föräldrastöd. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet (prop. 2005/06:1 utg.omr. 9 s. 107).

Genom rapporten *Redovisning av hur kommunernas skyldighet att tillhandahålla familjerådgivning fullföljs* redovisade Socialstyrelsen i oktober 2004 ett regeringsuppdrag om detta. Av rapporten framgår bl.a. att merparten av kommunerna samverkar kring en gemensam familjerådgivningsbyrå och att från år 1986 till år 2003 har antalet familjerådgivningsärenden mer än fördubblats. I rapporten anfördes att eftersom väntetiderna till familjerådgivning på många byråer är långa kan inte alla få rådgivning inom rimlig tid. På många byråer tvingas man därför att prioritera bland de sökande. Som regel prioriteras småbarnsfamiljer, familjer som väntar barn och familjer där det förekommer våld.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller uppfattningen att det mest grundläggande för barns välfärd är dess familj och familjens förhållanden. Föräldrarna har huvudansvaret för barnets vård och fostran. Samhällets roll är att stödja och komplettera föräldrarna så att alla barn kan garanteras goda uppväxtvillkor. Samhällets stöd till barn och deras familjer behöver finnas i olika former för att möta olika behov.

Kommunerna skall enligt 5 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453) sörja för att familjerådgivning eller annars genom lämplig yrkesmässig rådgivare stöd kan erbjudas de som begär det. Den rapport som under 2004 presenterades av Socialstyrelsen visar att antalet familjerådgivningsärenden har mer än fördubblats under perioden 1986 till 2003. Utskottet vidhåller att det är önskvärt att kommunerna inom rimlig tid kan erbjuda familjerådgivning till den som så önskar.

Det är mycket angeläget att föräldrastöd finns att tillgå för föräldrar och familjer i olika situationer och med olika behov. Hur samhällets stöd närmare skall utformas och organiseras till olika grupper är dock frågor som i princip ligger hos de kommunala och landstingskommunala huvudmännen.

Utskottet välkomnar emellertid de förslag till nya former av föräldrastöd som presenterats av Statens folkhälsoinstitut (FHI). För att genomföra förslagen krävs enligt FHI medverkan från samtliga samhällsaktörer, men primärkommunernas ansvar för föräldrastöd lyfts särskilt fram. Det ankommer härvid på kommunerna att utforma inriktningen i enlighet med vad som t.ex. tas upp i motionerna 2004/05:Sf354 (kd) yrkande 1, 2004/05:A321 (mp) yrkande 8, 2004/05:A352 (kd) yrkande 23, So711 (kd) yrkande 1 och A370 (kd) yrkande 27. Behovet av särskild kompetens i familjerådgivningen om samkönade par, som tas upp i motion 2004/05:So604 (c) yrkande 5, är det naturligtvis viktigt att beakta.

När det gäller stödformen familjecentraler vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning att det är en angelägen verksamhet, och utskottet utgår ifrån att kommuner och landsting utvecklar den utan något initiativ från riksdagen. Motionerna 2004/05:Sf363 (kd) yrkandena 7 och 8, 2004/05:So578 (kd), Sf432 (kd) yrkande 22, So267 (kd) och So337 (kd) avstyrks därför.

Motionerna 2004/05:Sf363 (kd) yrkandena 5, 6 och 9, 2004/05:So395 (c) yrkande 4, 2004/05:So600 (kd) yrkande 1, 2004/05:A352 (kd) yrkande 20, Sf432 (kd) yrkandena 21 och 23, So636 (kd) yrkande 1, So704 (kd) yrkande 1 och A370 (kd) yrkande 21 får anses i huvudsak tillgodosedda med det anförda.

Utskottet avstyrker motion 2004/05:So402 (kd) med begäran om att tillsätta en utredning om forskning kring separationer.

Barns hälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör, mot bakgrund av pågående arbete, avslå motioner om hälsovård för barn, barns psykiska hälsa, missbruk och graviditet, alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador samt kunskapscenter för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador.

Jämför reservationerna 13 (kd) och 14 (fp, kd).

Motioner

En nationell strategi för att säkerställa barns och ungdomars hälsa samt frågan om en bättre hälsovård för barn diskuteras i två olika motioner.

I motion 2003/04:So526 av Helena Frisk och Ann-Kristine Johansson (båda s) begärs ett tillkännagivande om en nationell strategi för att säkerställa barns och ungdomars hälsa.

I motion 2004/05:So425 av Mona Jönsson och Mikaela Valtersson (båda mp) begärs ett tillkännagivande om att regeringen tillsätter en utredning om hur en bättre hälsovård för barn kan nås. Motionärerna efterfrågar en utredning om hur barns hälsa bättre kan prioriteras för att garantera alla barn lika tillgång och möjligheter att gå in i vuxenlivet med bra förutsättningar.

Barns *psykiska hälsa* berörs i några motionsyrkanden.

I motion 2004/05:So410 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om en modell för hur statliga och kommunala verksamheter kan analysera förändringar och påverkan på barns och ungas psykiska hälsa. Motionärerna anser att regeringen bör ge Skolverket, Socialstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut i uppdrag att ta fram en sådan modell. Motionärerna har en liknande begäran i motion So606 yrkande 12.

I motion 2004/05:So266 av Jörgen Johansson och Birgitta Carlsson (båda c) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om att mer aktivt följa trendbrott hos unga i syfte att skapa ett ”mjukare” samhälle. I yrkande 2 begärs tillkännagivanden om vad i motionen anförs om behovet av att öka forskningen kring företeelsen ”osedda flickor”. Motionärerna anför bl.a. att samhällets snabba och ständiga förändring kräver en snabbare reaktion på negativa tendenser för att motverka förråande attityder. Gemensamt för de drabbade flickorna är enligt motionärerna att de antagit ett pojkbrottsligt beteende samt att de har dåligt självförtroende och en mörk syn på framtiden.

I motion 2004/05:So658 av Anneli Särnblad och Per Erik Granström (båda s) begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om barns och ungdomars livsvillkor. Motionärerna anför att barn och ungdomar lever under

villkor som kan ge upphov till negativ stress. Regeringen bör enligt motionärerna ta initiativ till en kunskapsöversikt av befintlig forskning om barns- och ungdomars negativa stress.

Fem motioner tar upp frågor om *barn med alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador*.

I motion 2004/05:So398 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om ett nationellt kunskapscentrum för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador. I motion 2004/05:So670, motion So258 och motion So556 yrkande 7 av Marita Aronson (fp) finns liknande begäran.

I motion 2004/05:So551 av Tuve Skånberg (kd) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om åtgärder mot fetalt alkoholsyndrom (FAS). I motionens yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om behovet av kraftfulla insatser för att stödja familjer med alkoholproblem.

En motion gäller *hörseltester för barn*.

I motion 2004/05:So668 av Christer Winbäck m.fl. (fp, kd, c) begärs ett tillkännagivande om hörseltest för barn. Motionärerna anför att det finns mycket att vinna för barnets språkutveckling och kommunikation av en tidig diagnos och behandling av hörselnedsättning, men det förutsätter moderna diagnosverktyg. Regeringen bör därför enligt motionärerna ålägga Socialstyrelsen att utarbeta föreskrifter för nya metoder för hörselmätning av barn.

Bakgrund och tidigare behandling

I det av riksdagen godkända (rskr. 2003/04:227) *betänkandet 2003/04: SoU9 Utvecklingen av den nationella strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter samt andra barnfrågor* behandlade utskottet senast en rad motionsyrkanden om barns hälsa, vilka samtliga avstyrktes av utskottet som anförde bl.a. följande (s. 38–39). Utskottet konstaterade att barns psykiska ohälsa är en prioriterad fråga för regeringen och att en rad satsningar har gjorts på området. När det gällde åtgärder för att höja skolpersonalens beredskap att hantera personer med djupa depressioner och självmordsrisk, kunde utskottet med tillfredsställelse konstatera att WHO:s stödmaterial för självmordsprevention i skolan har översatts och omarbetats till svenska förhållanden samt att information om materialet har spridits till skolpersonal runtom i Sverige. Vidare behandlade utskottet frågan om hur barn påverkas av stress. Utskottet konstaterade att Barnombudsmannen uppmärksammat detta problem och att frågan bereds inom Socialdepartementet.

Regeringen anför i *budgetpropositionen för 2006* (prop. 2005/06:1 utg.omr. 9) att en barnkompetens i ständig utveckling är avgörande för att *barns och ungas möte med hälso- och sjukvården* skall bli så tryggt och odramatiskt som möjligt (s. 24). För att kunna möta kraven om en god vård tillgänglig för alla är det enligt regeringen viktigt att såväl vårdperso-

nal som politiska beslutsfattare har erforderlig kunskap om barns och ungas behov. Detta är en grundförutsättning som stadgas både av hälso- och sjukvårdslagens portalparagraf och av barnkonventionen. Regeringen erinrade om att Sverige genom att ansluta sig till barnkonventionen har åtagit sig att säkerställa alla barns rätt till bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering (artikel 24). Vidare anförde regeringen att det redan i dag finns en bred kunskap om barns och ungas behov i mötet med vården och att flertalet huvudmän och en rad andra aktörer arbetar aktivt för att etablera miljöer som är särskilt anpassade för både föräldrar och deras barn, där man har utarbetat arbetsmetoder och rutiner för att tillvarata barnens behov.

I april 2005 ordnade Socialdepartementet i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting en *nationell konferens om barnkompetensen i hälso- och sjukvården: Mötet med barnet*. Konferensen vände sig främst till politiker och tjänstemän inom kommuner och landsting, verksamhetschefer inom vården samt ledande representanter från vårdens organisationer och berörda vårdutbildningar. Några av de frågor som diskuterades vid konferensen var behovet av fortbildning av vårdpersonal om hur man förstår, samtalar med och möter barn och unga med olika behov, hur samverkan mellan skolhälsovården och sjukvårdshuvudmännens olika verksamheter för barn och unga kan utvecklas samt vilka politiska initiativ som krävs för att tillgodose detta (dokumenterad genom skriften *Mötet med barnet*)

I *betänkande 2004/05:UbU10 Elevhälsa m.m.* behandlade utbildningsutskottet motioner om elevvårdens betydelse (s. 9–10). Utbildningsutskottet avstyrkte motionerna med hänvisning till det arbete som pågår inom Regeringskansliet med anledning av Skollagskommitténs förslag (res. kd, c).

Inom *Utbildnings- och kulturdepartementet* pågår arbetet med att utforma en ny skollag, vari bl.a. frågor om elevhälsa behandlas. Ett utkast till lagrådsremiss är under remissbehandling (Remiss 2005-06-20 U2005/5584/S) och en proposition planeras till början av 2006. Regeringen anför bl.a. att arbetet med elevhälsa i stor utsträckning bör vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Regeringen hänvisar till propositionen *Mål för folkhälsan* (prop. 2002/03:35) och att arbete med elevhälsa enligt den propositionen förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete.

I *betänkande 2004/05:SoU11 Folkhälsopolitik* behandlade utskottet ett par motioner om barns och ungdomars psykiska hälsa. Utskottet fann att motionerna fick anses tillgodosedda bl.a. genom det arbete som bedrivs inom Socialdepartementet, Socialstyrelsen och Statens folkhälsoinstitut (s. 29, res. m, fp, kd, c).

Socialstyrelsen har under december 2004 på uppdrag av regeringen lämnat rapporten *Vad vet vi om flickor som skär sig?* I rapporten har Socialstyrelsen bl.a. kartlagt problemets omfattning och karaktär samt beskrivit kun-

skapsläget avseende förekomsten, förebyggande åtgärder och behandling. Enligt Socialstyrelsen finns stora problem och kunskapsluckor på detta område. Det är enligt Socialstyrelsen angeläget att förbättra omhändertagandet inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten för unga med långvariga psykiska problem och beteendeproblem. Rapporten bereds inom Socialdepartementet.

Socialstyrelsen föreslog i rapporten *Mätning av barns och ungdomars psykiska hälsa – förslag till nationella och återkommande undersökningar* bl.a. att återkommande mätningar av barns och ungdomars psykiska hälsa skall göras vart tredje år bland skolelever i årskurserna 6 och 9. Rapporten, som kom i december 2004, bereds inom Socialdepartementet.

I *budgetpropositionen 2006* anför regeringen att Statens folkhälsoinstitut (FHI) tillsammans med Myndigheten för skolutveckling har utarbetat en treårig handlingsplan för vad skolan kan göra för att främja ungdomars hälsa och förebygga alkohol- och narkotikamissbruk samt andra riskbeteenden (prop. 2005/06:1 utg.omr. 9 s. 76). FHI har fått 5 miljoner kronor för verksamhetsåret 2005. Undersökningar har visat att stress och symptom på stress har ökat bland ungdomar under senare tid. Samtidigt finns inte någon samlad kunskap om orsakerna till denna utveckling.

Mot denna bakgrund tillsatte regeringen våren 2005 en särskild utredare för att se över frågor om *ungdomars livssituation utifrån stress och dess konsekvenser för den psykiska hälsan* (U 2005:03, dir. 2005:61). I uppdraget ingår bl.a. att sammanställa kunskap om vilka faktorer i ungdomars livssituation som framkallar stress, att lämna förslag till förbättringar när det gäller att följa utvecklingen av ungdomars psykiska hälsa över tid och övrig statistik samt att ur ett helhetsperspektiv analysera samhällets stöd till de drabbade och identifiera områden av särskild vikt för ungdomars psykiska hälsa som kan behöva utvecklas och stärkas. Utredaren skall redovisa uppdraget senast den 15 maj 2006.

Utskottet behandlade i ovan nämnda *betänkande 2004/05:SoU9* motionsyrkanden om *alkoholrelaterade fosterskador*, vilka avstyrktes (res. fp, kd) eftersom de fick anses tillgodosedda med hänsyn till bl.a. att Alkoholkommittén har till uppgift att stimulera ökad samverkan mellan olika lokala aktörer samt att arbeta för att få till stånd stödinsatser för riskgrupper m.m. och att Familjemedicinska institutet erhållit medel för ett projekt för fortbildning och kunskapsutveckling om riskbruk av alkohol till personal inom primärvården. Utskottet var inte heller berett att ställa sig bakom kravet i ett par motioner om att inrätta ett nationellt kunskapscentrum för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador, vilka avstyrktes (res. fp, kd). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2003/04:227).

Statsrådet Ylva Johansson anförde bl.a. följande om *adhd-utredningar* i ett svar på fråga för skriftliga svar den 1 juni 2005 (fråga 2004/05:1706). Personer med adhd har de senaste decennierna varit föremål för omfattande forskning och kunskapsutveckling. Det finns enligt statsrådet dock behov

av fortsatta forskningsansträngningar och kunskapsutveckling på området. Statsrådet anförde att regeringen under de senaste åren, via Allmänna arvsfonden, har stöttat ett projekt för vuxna med neuropsykiatriska funktionshinder vid Göteborgs universitet, avdelningen för barn- och ungdomspsykiatri, i samarbete med berörda intresseföreningar. Projektet har syftat till att utforma en modell för upptäckt, utredning och habilitering av vuxna samt att stimulera uppbyggnaden av samarbete och vårdkedjor i Sverige kring personer med neuropsykiatriska funktionshinder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar bedömningen att det finns en bred kunskap om barns och ungas behov i mötet med hälso- och sjukvården och att flertalet huvudmän arbetar aktivt för att etablera miljöer som är särskilt anpassade för barn och deras föräldrar. Det finns ändå områden kring bemötandet som behöver utvecklas för att en ännu bättre hälso- och sjukvård för barn skall nås. Ett initiativ med detta syfte var den nationella konferens om barnkompetensen i hälso- och sjukvården som hölls i april 2005.

Vidare pågår enligt uppgift arbete med förslag till en ny skollag som inkluderar frågor om elevhälsa. Såvitt utskottet erfarit föreslås i detta arbete att elevhälsoarbetet i stor utsträckning skall vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning.

Mot bakgrund av arbete som pågår med att utveckla hälso- och sjukvården för barn finner utskottet att motionerna 2003/04:So526 (s) och 2004/05:So425 (mp) får anses huvudsakligen tillgodosedda.

Fyra motioner tar upp frågor kring barns psykiska hälsa. Utskottet, som tidigare behandlat liknande yrkanden, finner det alltjämt oroväckande att psykisk ohälsa tenderar att öka bland barn. För att ha verktyg att möta denna problematik har regeringen tillsatt en särskild utredare med uppdraget att analysera ungdomars livssituation utifrån stress och dess konsekvenser för den psykiska hälsan. Utredaren skall redovisa uppdraget i maj 2006. Förslagen bör enligt utskottet inte föregripas. Motionerna 2004/05:So266 (c) yrkandena 1 och 2, 2004/05:So410 (v) yrkande 12, 2004/05:So658 (s) och So606 (v) yrkande 12 avstyrks i den utsträckning de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Några motioner tar upp frågor om missbruk och graviditet samt de skador foster riskerar att utsättas för via moderns missbruk. Utskottet vidhåller sin inställning att det är ytterst angeläget att informera om riskerna med att bruka alkohol och andra droger under graviditeten. För blivande mödrar med dokumenterade alkohol- eller drogproblem behövs konkreta stödjande insatser. Mot bakgrund av bl.a. det arbete som initierats genom Alkoholkommittén och Familjemedicinska institutet görs viktiga insatser på detta område. Motion 2004/05:So551 (kd) yrkandena 1 och 2 får anses i huvudsak tillgodosedd med det anförda.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom en begäran om att inrätta ett kunskapscenter för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador, varför motionerna 2004/05:So398 (fp) yrkande 5, 2004/05:So670 (fp), So258 (fp) och So556 (fp) yrkande 7 avslås.

Utskottet ställer sig inte heller bakom en begäran om att ålägga Socialstyrelsen att utarbeta föreskrifter för nya hörseltester för barn. Motion 2004/05:So668 (fp, kd, c) avstyrks därför.

Utsatta barn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör, mot bakgrund av pågående arbeten, avslå motioner om förebyggande arbete för utsatta barn, om stöd till barn med missbrukande, kriminella och psykiskt sjuka föräldrar, till barn som utsätts för sexuella övergrepp samt till barn i familjer som vräks och andra ekonomiskt utsatta barn samt om s.k. riskbarncentrum.

Jämför reservationerna 15 (m), 16 (fp, kd), 17 (m, fp, kd, c), 18 (v), 19 (kd), 20 (mp), 21 (m, kd, c), 22 (fp) och 23 (v).

Motioner

I några motioner diskuteras vikten av *förebyggande arbete kring utsatta barn*.

I motion Ju533 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om riktade föräldrastödande insatser till familjer i en utsatt situation samt utbildningsinsatser för personal vid mödravårdscentraler. Med riktade föräldrastödande insatser avser motionärerna exempelvis möjlighet till hembesök av utbildad personal redan under graviditeten och stöd i den vardagliga uppfostran av barnet samt socialt och emotionellt stöd till föräldrarna.

En liknande begäran finns i motion So556 av Marita Aronson m.fl. (fp) yrkande 11. I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om telefonstödlinje för föräldrar och andra effektiva förebyggande åtgärder. I yrkande 4 begärs dessutom ett tillkännagivande om bättre utbildning i barnfrågor för socionomer. Motionärerna anför bl.a. att enligt en rapport från Socialstyrelsen är det många socialsekreterare som inte kan tolka barns signaler. Det är enligt motionärerna allvarligt bl.a. eftersom utsatta barn är i stort behov av att tidigt få den hjälp de behöver.

I motion 2004/05:So498 av Marita Aronson m.fl. (fp, kd, v, c) begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anføres om att socialt arbete måste prioriteras samt att regeringen, i samverkan med kommuner och landsting, gör en översyn av hur det förebyggande arbetet bedrivs i dag och återkommer med förslag till hur arbetet kan utvecklas. Motionärerna anför bl.a. att

barn som vuxit upp i utsatta familjer har en ökad risk för psykisk ohälsa och andra problem. Därför är enligt motionärerna den förebyggande verksamheten helt avgörande. Ett liknande yrkande finns i motion 2004/05: So576 av Solveig Hellquist (fp).

I motion 2004/05:So391 av Ingrid Burman m.fl. (v) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att följa upp om propositionen avseende stärkt skydd för barn (prop. 2002/03:53) fått genomslag med tyngdpunkt på hur socialtjänsten uppfyllt sitt åtagande. Motionärerna anför att det i propositionen föreslogs en rad åtgärder för att stärka skyddet för barn och att regeringen mot denna bakgrund bör göra en uppföljning. En likalydande begäran finns i motion So499 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6.

Flera motionsyrkanden gäller frågor om *stöd till barn med missbrukande, kriminella eller psykiskt sjuka föräldrar*.

I motion 2004/05:So640 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om en lagändring om information och stöd till barn med psykiskt sjuka föräldrar. Motionärerna anser att regeringen måste åtgärda uppenbara brister i omhändertagandet av dessa barn i enlighet med Barnpsykiatriutredningens förslag (SOU 1998:31). Motionärerna har samma begäran i motion So662 yrkande 9. I motion So695 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om bättre samverkan till stöd för barn till psykiskt sjuka.

I motion 2004/05:So602 av Ragnwi Marcelind (kd) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att initiera stödverksamheter i landet för barn till alkoholmissbrukare. Motionären har samma begäran i motion So313 yrkande 6.

I motion 2004/05:So395 av Birgitta Carlsson m.fl. (c) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande för regeringen att lägga fram förslag om ytterligare åtgärder för att ge barn till missbrukare, intagna inom kriminalvården och psykiskt sjuka vård och stöd. En liknande begäran framförs i motion 2004/05:So520 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (båda c) yrkande 1. Motionärerna anför bl.a. att en ytterligare förstärkning i informationen om myndigheternas skyldigheter att stödja barn som lever i familjer med missbruk, psykiska sjukdomar eller andra problem är nödvändig. Enligt motionärerna fungerar inte samhällets stödfunktioner eftersom det inte alltid anmäls att det finns barn i hem med psykisk sjukdom eller missbruk. Även i motion So695 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd) yrkande 4 framförs en liknande begäran. Motionärerna hänvisar särskilt till behovet av barnpsykologisk expertis då socialförvaltningen fattar beslut om barns behandling vid föräldrars anstaltsvistelse.

I motion So699 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -) yrkande 40 begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts angående barn som brottsoffer. Motionärerna anför att barn som bevittnat våld mot en närstående skall ses som brottsoffer.

I motion 2004/05:Ju331 av Alice Åström m.fl. (v) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om att det bör vidtas åtgärder för att öka barnkompetensen inom rättspsykiatri. Motionärerna anför att barn, vars föräldrar omhändertas inom rättspsykiatri, är en bortglömd grupp och att rättspsykiatri bör förbättra sina kunskaper när det gäller att ta hand om dessa barn. I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att det i hela landet bör vidtas åtgärder för att stimulera verksamheter där barn med frihetsberövade föräldrar får träffa andra barn i samma situation.

I motion 2004/05:So410 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 21 begärs ett tillkännagivande om att Barnombudsmannen bör ges i uppdrag att analysera situationen för barn till psykiskt sjuka. Motionärerna har samma begäran i motion So606 yrkande 18.

I motion 2004/05:So362 av Birgitta Ahlqvist och Carina Hägg (båda s) begärs ett tillkännagivande om barn i familjer med missbruk. Motionärerna anför att alla kommuner borde åläggas att ha stödgrupper för barn med missbrukande föräldrar. En liknande begäran finns i motion 2004/05:So611 av Johan Löfstrand och Luciano Astudillo (båda s) yrkande 2.

I motion So632 av Helene Petersson m.fl. (s) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att kraven i socialtjänstlagen bör skärpas vad gäller barnens situation i samband med att föräldrarnas missbruk utreds. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att barnens situation regelbundet skall följas upp genom samarbete mellan skolan och socialtjänsten.

I motion 2004/05:So398 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om behovet av skriftlig redovisning från Kriminalvårdsstyrelsen samt Socialstyrelsen med anledning av det gemensamma uppdrag som gavs år 1997. Motionärerna anför att kriminalvården behöver bli bättre på att uppmärksamma barnens behov. Ett stärkt samarbete med socialtjänsten är ett led i denna strävan.

Ett antal motionsyrkanden rör *barn som utsätts för sexualbrott* samt *barn och pornografi*.

I motion 2004/05:Ju482 av Peter Althin m.fl. (kd) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att barn som utsatts för sexualbrott, tillsammans med vårdnadshavaren, skall under en lång tid erbjudas psykologisk professionell hjälp och vård. I yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om resurser för verksamheter där utsatta barn kan få hjälp att bearbeta sina traumatiska upplevelser. Motionärerna har samma begäran i motion So647 yrkande 8 och yrkande 9.

I motion 2004/05:So512 av Annelie Enochson (kd) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att en utredning tillsätts med syfte att beskriva förutsättningar och möjligheter att ta itu med sexuella övergrepp bland samtliga yrkesgrupper som har anmälningsplikt vid misstanke om sexuella övergrepp. I yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att regeringen tillsätter

en utredning om hur barn påverkas av de sexualiserade bilder som de möter i samhället via tv, tidningar och filmer. Samma yrkanden framförs i motion So557 av Annelie Enochson (kd) yrkande 5 och yrkande 8.

I motion Ju421 av Torsten Lindström (kd) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om förhållningssättet vid sexuella övergrepp på barn. Motionären anför bl.a. att ett mer terapeutiskt förhållningssätt som möjliggör för socialtjänsten och BUP att få kontakt med familjerna redan under den akuta krisen och bevara denna kontakt även när den juridiska och polisiära arbetsprocessen avslutats är nödvändigt.

I motion 2004/05:So510 av Anne Ludvigsson m.fl. (s) yrkande 1 begärs tillkännagivanden om att en kartläggning av förekomsten av sexuella övergrepp mot flickor och pojkar görs kontinuerligt för att det skall vara möjligt att följa utvecklingen. I motionens yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att socialtjänsten skall föra statistik över ärenden där det föreligger misstankar om sexuella övergrepp. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om en samlad kartläggning av sociala myndigheters och polisens arbete med sexuella övergrepp mot flickor och pojkar.

I motion So699 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -) yrkande 27 begärs ett tillkännagivande om att låta utreda pornografins skador och konsekvenser för t.ex. unga människor och hur detta påverkar dem i deras syn på sexualitet.

Flera motioner tar upp frågan om *vräkning av barnfamiljer*.

I motion 2004/05:So398 av Erik Ullenhag m.fl. (fp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att socialtjänsten skall få ökade befogenheter att vidta åtgärder i samband med vräkningar av barnfamiljer. Motionärerna anför bl.a. att för att barn inte skall fara illa och bli offer för sina föräldrars och samhällets tillkortakommanden bör socialtjänsten få befogenhet att betala in beviljat ekonomiskt bistånd avseende hyra direkt till hyresvärderna när det finns barn i familjen samt under en tidsperiod förvalta den enskildes inkomster av annat slag om erfarenheter visar att hyran inte betalas trots betalningsförmåga. Liknande yrkanden framställs i motion 2004/05:Bo309 yrkande 9 och motion Bo214 yrkande 13, båda av Nina Lundström m.fl. (fp), motion So318 av Solveig Hellquist (fp) yrkande 6 samt motion So556 av Marita Aronson m.fl. (fp) yrkande 17. I motion 2004/05:So398 yrkande 2 begärs dessutom ett tillkännagivande om utarbetande av mer specifik statistik om hur många barn som är hemlösa och i yrkande 3 ett tillkännagivande om att statistik utarbetas om hur många barnfamiljer som vräks varje år.

I motion 2004/05:So391 av Ingrid Burman m.fl. (v) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att förhindra att barn blir hemlösa då föräldrarna vräks. En liknande begäran finns i motion So648 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 7.

I motion 2004/05:So527 av Britta Lejon (s) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör öka insatserna för att förhindra vräkning av barnfamiljer.

Andra aspekter på *ekonomiskt utsatta barn* berörs i fem motioner.

I motion 2004/05:So358 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om situationen för barn till ensamstående. Motionärerna anför bl.a. att ekonomiskt utsatta barn oftare än andra har psykosomatiska besvär och att de barn som växer upp under knappa förhållanden får en sämre position på arbetsmarknaden när de blir vuxna. Enligt motionärerna tillhör ensamstående med barn de som saknar en buffert för oväntade utgifter, varför de riskerar att tvingas att söka socialbidrag om något oförutsett inträffar.

I motion So408 av Solveig Hellquist (fp) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om ett förtydligande av begreppet barnfattigdom. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om statistik avseende antalet barn som finns i familjer som är föremål för utmätning i lön och skuldsanering och i yrkande 3 ett tillkännagivande om barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer under hela sin uppväxt.

I motion 2004/05:So479 av Agneta Gille (s) begärs ett tillkännagivande om behovet av att se över konsekvenserna av avgifter som drabbar barn i ekonomiskt utsatta familjer. Med hänvisning till rapporten ”Ekonomiskt utsatta barn” (Ds 2004:41) anför motionären att det saknas samlad kunskap om vad avgifter av olika slag inom t.ex. skola och barnomsorg betyder för familjernas ekonomi. Detsamma gäller avgifter inom föreningslivet.

I motion 2004/05:So575 av Hans Hoff m.fl. (s) begärs tillkännagivanden om att snarast underlätta situationen för barn i ekonomiskt utsatta familjer samt om vikten av att ta fram en tidsplan för att eliminera barnfattigdom.

I motion So331 av Ulla Hoffmann m.fl. (v) begärs ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt skall återkomma med förslag om att barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer skall omfattas av generella barnbidragshöjningar.

Ett motionsyrkande gäller *utsatta barns skolgång*.

I motion 2004/05:So306 av Inger Lundberg (s) begärs ett tillkännagivande om vikten av att socialtjänsten utifrån ett barnperspektiv också engagerar sig för att stärka utsatta barns möjligheter till framgång i skolan. Motionären anför bl.a. att socialtjänsten måste ha kompetens att stödja föräldrarnas förmåga till goda kontakter med skolan och insikt i de krav på föräldern som barnets skolgång ställer.

Fyra motionsyrkanden gäller *inrättandet av s.k. riskbarncentrum*.

I motion 2004/05:So636 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda s) begärs ett tillkännagivande om inrättandet av ett nationellt riskbarncentrum och förläggandet av detta till Linköpings universitet i Norrköping. Ett

nationellt riskbarncentrum skulle enligt motionärerna vara en nationell samordningsfunktion inom området barn som utsatts för misshandel och/eller sexuella övergrepp. En liknande begäran framställs i motion 2004/05: So437 av Britt-Marie Danestig och Helena Hillar Rosenqvist (v, mp) yrkande 1. I motionens yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla regionala riskbarncentrum. Även i motion So699 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -) yrkande 38 begärs ett tillkännagivande om ett nationellt riskbarncentrum.

Ett par motioner tar upp frågan om *olika regionala centrum för utsatta barn*.

I motion 2004/05:So644 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd, m, fp, c) begärs ett tillkännagivande om behovet av regionala resurscentrum med fokus på utsatta barn. Målsättningen med resurscentret skulle vara att med barnet i centrum, etablera en fungerande samverkan mellan olika myndigheter. Motionärerna tror att barnkriscentrum skulle öka förutsättningarna för att det första bemötandet av barnet/familjen blir bra, vilket enligt motionärerna är viktigt för familjens fortsatta kontakter med myndigheterna.

I motion 2004/05:So512 av Annelie Enochson (kd) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att skapa ett centrum mot sexuella övergrepp i varje region i Sverige. Motionären har samma begäran i motion So557 yrkande 9.

Bakgrund och tidigare behandling

Allmänt om utsatta barn

I det av riksdagen godkända (rskr. 2003/04:227) *betänkandet 2003/04: SoU9* avstyrkte utskottet ett stort antal motioner om utsatta barn (s. 47–48, res. m, fp, kd, v, c, mp). Utskottet hänvisade framför allt till att de åtgärder som under de senaste åren vidtagits inom det aktuella området innebär förbättrade möjligheter såväl att förebygga att barn får illa som att upptäcka och vidta adekvata åtgärder för barn i utsatta situationer.

Sociala barn- och ungdomsvårdskommittén (S 2003:06) lämnade den 14 oktober 2005 betänkandet *Källan till en chans – Nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården* till statsrådet Morgan Johansson. Kommittén, som har haft uppdraget att ta fram underlag för en nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården, föreslår tre mål för en handlingsplan. I korthet kan målen beskrivas enligt följande. Det första målet är att barn, unga och deras familjer skall erbjudas tidigt stöd i sådan omfattning och av sådan kvalitet att deras behov av senare insatser förebyggs samtidigt som deras förutsättningar att utveckla sina egna resurser ökar. Det andra målet är att barn och unga som kan behöva insatser från socialnämnden skall garanteras en kompetent utredning samt en sammanhållen, kontinuerlig och säker vård av god kvalitet som följs

upp. Det tredje målet är att den sociala barn- och ungdomsvården i allt högre utsträckning och så långt som möjligt skall vila på kunskap och beprövad erfarenhet.

I betänkandet *Vårdnad – Boende – Umgänge. Barnets bästa, föräldrars ansvar* (SOU 2005:43) som lämnades under våren 2005 av 2002 års vårdnadskommitté föreslås att det i föräldrabalken skall tydliggöras att risken för att ett barn far illa alltid skall komma i främsta rummet vid bedömningen av vad som är till barnets bästa ur ett barnperspektiv i vårdnads- och umgängesärenden (s. 199). Förslaget bereds inom Regeringskansliet.

I februari 2005 fick *Åklagarmyndigheten* i uppdrag att tillsammans med Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen medverka till etablering av flera försöksverksamheter med samverkan under gemensamt tak vid utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för allvarliga brott, s.k. barnahus (se även s. 32). Uppdraget skall redovisas i mars 2008. En delredovisning skall ske i juni 2006 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 9 s. 164).

I oktober 2004 lämnade Socialstyrelsen i samverkan med Rikspolisstyrelsen och Myndigheten för skolutveckling rapporten *Strategi för samverkan i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa*. I rapporten pekar myndigheterna på behovet av öppna, lättillgängliga och tvärprofessionella verksamheter för barn, ungdomar och föräldrar. En annan strategiskt viktig fråga är enligt rapporten hur socialtjänsten kan utveckla det förebyggande arbetet inom primärnivån (t.ex. familjecentraler) utan att eftersätta ett rättssäkert skydd för de mest utsatta barnen och ungdomarna. I rapporten föreslås att berörda myndigheter får i uppdrag att dels inleda en nationell samverkan med syfte att stödja samverkan på den lokala nivån, dels gemensamt färdigställa och sprida strategidokumentet på ett lämpligt sätt. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

I april 2004 redovisade *Socialstyrelsen* genom rapporten *Socialt arbete med barn och unga i utsatta situationer – Förslag till kompetensbeskrivningar* ett regeringsuppdrag att utforma ett program för nationellt stöd för kunskapsutveckling inom socialtjänsten. Uppdragets syfte var att skapa en struktur för systematisk kunskapsuppbyggnad inom socialt arbete med barn och unga i utsatta situationer och deras familjer. Rapporten kan bl.a. tjäna som underlag för överväganden om vad som är rimligt att uppnå i en grundutbildning och vilken kunskap som behövs på fort- och vidareutbildningsnivå.

I *departementspromemorian Barnen i brottets skugga* (Ds 2004:56) som tagits fram av Justitiedepartementet under 2004 presenteras en rad olika åtgärder för att bl.a. öka skyddet för barn som drabbas av brott. I promemorian föreslås bl.a. att barn som bevittnar våld i hemmet skall ges rätt till brottsskadeersättning från staten och att socialtjänstens ansvar för dessa barn skall tydliggöras genom att barnen skall betraktas som offer för brott. Promemorian bereds inom Regeringskansliet och en proposition är planerad under vintern 2005/06.

I februari 2005 redovisade *Socialstyrelsen* genom rapporten *När mamma blir slagen – Att hjälpa barn som levt med våld i familjen* en del av ett regeringsuppdrag att bedriva utvecklingsarbete till stöd för socialtjänstens arbete med brottsofferfrågor, med betoning på stöd till barn och ungdomar som utsatts för brott. Uppdraget har sin bakgrund i den ändring av socialtjänstlagen (5 kap. 11 § SoL) som från den 1 juli 2001 förtydligade socialtjänstens ansvar för brottsoffer som behöver stöd och hjälp. I rapporten anförts att det är angeläget att barn som bevittnat våld får adekvat stöd. I rapporten finns exempel på hur kommunerna, barn- och ungdomspsykiatri samt kvinnojouren kan arbeta med dessa barn.

Barn till missbrukare, psykiskt sjuka och/eller kriminella föräldrar

I *betänkande 2003/04:SoU9* behandlade utskottet ett flertal motioner om barn till missbrukare, barn till psykiskt sjuka föräldrar och barn till intagna inom kriminalvårdsanstalt (s. 47–48). Utskottet avstyrkte motionerna med hänvisning bl.a. till lagändringen om en utvidgad anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) till att även omfatta kriminalvården och till arbetet inom ramen för den nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador (res. fp, kd, v, c, mp).

Kriminalvårdskommittén lämnade i maj 2005 betänkandet *Framtidens kriminalvård* (SOU 2005:54) till justitieministern. Kommittén anförde bl.a. att barnens intresse och deras behov av kontinuerlig kontakt med sina föräldrar självklart måste uppmärksammas (s. 216). Samtidigt som frihetsstraffets karaktär och behovet av säkerhetsåtgärder medför att möjligheterna att ta särskild hänsyn till barnens situation enligt kommittén är begränsade. Kommittén föreslog bl.a. att en verkställighetsplan skall fastställas för var och en som dömts till en kriminalvårdspåföljd (s. 278), varvid hänsyn bör tas till den intagnes barn (s. 282). När det gäller den intagnes kontakt med sina barn anförde kommittén bl.a. att vid bestämmande av besökstider och besöksfrekvens bör hänsyn tas till barnets rätt att besöka den intagne föräldern (s. 648). Här anförde kommittén att det dock av hänsyn till barnet inte alltid är lämpligt att besök medges. Kommittén anförde vidare att anstalterna av hänsyn till barn bör tillämpa en generös praxis när det gäller telefonsamtal (s. 649).

Kommitténs förslag har på sedvanligt sätt sänts ut på remiss (t.o.m. oktober 2005). Därefter kommer förslagen att beredas inom Justitiedepartementet.

Kriminalvårdsstyrelsen fick den 10 mars 2005 regeringens uppdrag att i samråd med Socialstyrelsen se över förhållanden för barn som har föräldrar intagna i anstalt eller häkte. Uppdraget skall slutredovisas senast den 15 mars 2006. Kriminalvårdsstyrelsen har beslutat att alla verksamhetsställen i kriminalvården senast den 1 september 2005 skall ha inrättat en

funktion med speciellt ansvar för barnfrågor. Den barnansvarige skall bl.a. sprida kunskap om barnkonventionen och om hur kriminalvården bäst behandlar och tar hand om barn.

Barn som utsätts för övergrepp

Sedan den 1 april 2005 finns en *ny sexualbrottslagstiftning* (prop. 2004/05:45, bet. 2004/05:JuU16, rskr. 2004/05:164). Den nya sexualbrottslagstiftningen innebär bl.a. ett nytt 6 kap. i brottsbalken som syftar till att öka skyddet mot sexuella kränkningar och att ytterligare förstärka den sexuella integriteten och självbestämmanderätten. Vidare höjdes straffmaximum för vissa allvarliga sexualbrott. Dessutom har det införts särskilda straffbestämmelser om bl.a. våldtäkt mot barn och sexuellt övergrepp mot barn där kravet på tvång slopas samt förlängs preskriptionstiden för vissa allvarliga sexualbrott mot barn genom att tiden börjar löpa först från den dag barnet fyller eller skulle ha fyllt 18 år.

I svar på fråga för skriftliga svar (fråga 2004/05:1768) den 15 juni 2005 om skydd för barn som utsätts för *sexuella övergrepp* anförde *justitieminister Thomas Bodström* bl.a. att en grundläggande utgångspunkt måste vara att barn har en absolut rätt att inte bli utsatta för våld, övergrepp eller annan kränkande behandling av en förälder. Justitieministern hänvisade till att 2002 års vårdnadskommitté har haft i uppdrag att undersöka bl.a. hur vårdnadsreglerna tillämpas när det har förekommit övergrepp och att kommittén har föreslagit bl.a. att reglerna i föräldrabalken ändras så att domstolar och socialnämnder skall fästa större avseende vid risken för att barnet får illa genom att barnet t.ex. utsätts för övergrepp eller behandlas kränkande. Om socialnämnden får reda på omständigheter som tyder på att ett barn får illa, skall nämnden alltid skyndsamt göra en utredning och på grundval av denna ta ställning till om åtgärder behöver vidtas, t.ex. en domstolsprövning av vårdnaden. Kommitténs förslag kommer nu enligt justitieministern att beredas vidare i Regeringskansliet.

Regeringen angav i augusti 2005 att den har beslutat om att utse en utredare som skall göra en *översyn av lagstiftningen mot barnpornografi*. Utredaren skall bl.a. överväga om det är möjligt att införa en bestämd 18-årsgräns i definitionen av barn i bestämmelserna om barnpornografi eller att på något annat sätt förstärka lagstiftningens skydd för unga personer under 18 år, om barnen kan betraktas som målsägande vid barnpornografibrott och vara berättigade till skadestånd och målsägandebiträde och om preskriptionsreglerna vid barnpornografibrott är tillräckliga. Uppdraget skall redovisas senast den 31 augusti 2007.

Utredningen om kunskaper om sexuell exploatering av barn i Sverige lämnade i juni 2004 sitt slutbetänkande (*Sexuell exploatering av barn i Sverige*, SOU 2004:71). I betänkandet anfördes bl.a. att sexuell exploatering av barn innefattar handel med barn, barnprostitution/sexuell exploatering

mot ersättning och barnpornografi. Frågor om åtgärder och behandling för såväl offer som förövare diskuterades. Utredaren lämnade ett flertal förslag till fortsatt arbete med frågor som rör sexuell exploatering av barn.

Mot bakgrund av utredningen har regeringen under 2004 beslutat att ge *Stiftelsen Allmänna Barnhuset* i uppdrag att genomföra fyra regionala konferenser och sprida kunskaper om sexuell exploatering av barn i Sverige (prop. 2004/05:1 utg.omr. 9 s. 107).

Barn i familjer som vräks och andra ekonomiskt utsatta barn

I *betänkande 2003/04:SoU9* behandlade utskottet tre motioner om barnfattigdom. Utskottet avstyrkte motionerna bl.a. mot bakgrund av att regeringen prioriterat frågan att minska andelen barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer och den interdepartementala arbetsgrupp som tillsatts för att beskriva och analysera situationen för dessa barn (s. 49, res. fp, kd, v, c, mp). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2003/04:227).

I departementspromemorian *Ekonomiskt utsatta barn* (Ds 2004:41) lyftes särskilt två frågeställningar fram: 1) hur stort är problemet och vilka barn skall räknas som ekonomiskt utsatta och 2) hur påverkas barn av att under en längre tid leva i en familj som har en ekonomiskt besvärlig situation, exempelvis långvarigt beroende av socialbidrag. I promemorian diskuterades också barnperspektivet vid handläggning av ekonomiskt bistånd.

Regeringen anför i *budgetpropositionen för 2006* att ett tydligt budskap som rapporten ger är att de viktigaste faktorerna för att barn inte skall riskera att hamna i ekonomisk utsatthet är att barnets föräldrar har arbete, att förskola och skola håller jämn och god kvalitet för alla, att det finns en högkvalitativ hälso- och sjukvård inklusive tandvård som är tillgänglig för alla samt generella välfärdsåtgärder såsom allmänna barnbidrag och föräldraförsäkring. Regeringen anförde vidare att ett oroande område som rapporten visar på, är det bristande barnperspektivet i socialtjänstens arbete, framför allt när det gäller biståndsbedömning för barnfamiljer och när barnfamiljer blir föremål för vräkning (s. 104). Regeringen anförde att den avser att se över frågor om socialtjänstens möjligheter att förebygga och förhindra vräkning av barnfamiljer samt hur socialtjänsten kan utveckla metoder för att stödja och hjälpa de familjer som ändå vräks (s. 163). Rapporten *Ekonomiskt utsatta barn* bereds inom Regeringskansliet.

Den 28 oktober presenterade regeringens särskilda utredare (S 2004:09) betänkandet *Vräkning och hemlöshet – drabbas också barn* (SOU 2005:88). Enligt utredarens bedömning drabbades minst 1 000 barn av vräkning under 2004. Utredaren gör bl.a. bedömningen att socialtjänstlagens regler om rätt till bistånd borde vara tillräckliga för att garantera att barn inte vräks från sin bostad. Problemet ligger enligt utredaren snarare i lokal tillämpning av lagen, socialtjänstens organisation och metoder, situationen på den lokala bostadsmarknaden, bristande medvetenhet om problemet samt varierande lokalt intresse för att med hjälp av befintliga bostadspoli-

tiska instrument förbättra situationen. Arbetet med barns bostadssituation måste enligt utredaren prioriteras. Socialtjänsten måste arbeta aktivt uppsökande i förhållande till barnfamiljer som riskerar att vråkas. Barnperspektivet behöver enligt utredaren uppmärksammas och metoder utvecklas för hur barnet skall kunna göra sin röst hörd i utredningen. Utredaren föreslår bl.a. att socialtjänstförordningen kompletteras med en bestämmelse om att när socialtjänsten får ett meddelande från hyresvärden om att hyresavtalet sagts upp skall nämnden omgående utse handläggare i ärendet, meddela hyresvärden och kontakta den enskilde. För att utveckla samverkan mellan socialtjänsten, hyresvärdar och Kronofogdemyndigheterna föreslår utredaren att socialtjänstförordningen kompletteras med en bestämmelse om samverkan för att förebygga och motverka vräkning och hemlöshet bland barnfamiljer.

Riskbarncentrum

Med rapporten *Utformningen av ett nationellt riskbarncentrum* redovisade Socialstyrelsen i oktober 2004 ett regeringsuppdrag att föreslå utformningen av ett sådant centrum. Centrumet skulle enligt rapporten kunna ha en viktig uppgift när det gäller att ge stöd till myndigheter som handlägger ärenden om sexuella övergrepp och misshandel av barn.

Frågan om inrättande av ett nationellt riskbarncentrum har av regeringen överlämnats till *Sociala barn- och ungdomsvårdskommittén*. I det ovan nämnda betänkandet *Källan till en chans – Nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården* anför kommittén bl.a. att uppdraget för ett nationellt riskbarncentrum skulle vara att samla och sammanställa olika uppgifter när det gäller att utveckla och förbättra kvaliteten i insatser, sammanställa god praxis och aktuell forskning om våld och övergrepp mot barn, adekvat handläggning samt uppföljning av insatser (s. 371 f.). En stor del av de uppgifter som ett nationellt riskbarncentrum skulle ha ansvar för kommer enligt kommitténs bedömning att med all sannolikhet bli tillgängliga genom de uppföljningar och utvärderingar som kommer att göras av *barnhusens* verksamheter (se även s. 28). Det är därför enligt kommittén lämpligt att avvakta tills dessa finns tillgängliga och det kan bedömas om ett nationellt riskbarncentrum fortfarande behövs. Kommittén föreslår därför att frågan om ett nationellt riskbarncentrum skall inrättas avgörs först sedan barnhusens verksamhet följts upp och utvärderats.

Utskottets ställningstagande

Utskottets uppfattning är alltså att det är av betydande vikt att utsatta barn tidigt uppmärksammas samt att de får det stöd och den hjälp de behöver. I första hand är det barnets vårdnadshavare som har ansvaret för barnets situation men det är oerhört viktigt att barnet får bistånd och skydd i de fall vårdnadshavarna och den övriga familjen inte förmår att tillgodose barnets behov. Det är då av avgörande betydelse att samhället träder in och stöder barnet med relevanta och konkreta insatser.

Utskottet kan konstatera att det pågår en rad verksamheter inom flera olika myndigheter som syftar till att utveckla metoder för att tidigt upptäcka och bemöta utsatta barn och barn som far illa. Socialstyrelsen har t.ex. redovisat två rapporter som tar upp centrala frågor i arbete med utsatta barn. Den ena belyser bl.a. det förebyggande arbetet inom socialtjänsten och den andra tar upp frågor om kunskapsutveckling och kunskapsuppbyggnad när det gäller socialt arbete med barn och unga i utsatta situationer. Utskottet har tidigare påtalat vikten av att insatser som görs för utsatta barn samordnas i så hög grad som möjligt. Utskottet ser därför särskilt positivt på Socialstyrelsens förslag till åtgärder för ökad myndighetssamverkan.

Vidare har Sociala barn- och ungdomsvårdskommittén nyligen lämnat ett förslag till en nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården. Det fortsatta arbetet med förslaget bör inte föregripas.

Motionerna 2004/05:So391 (v) yrkande 2, 2004/05:So498 (fp, kd, v, c), 2004/05:So576 (fp) och Ju533 (fp) yrkande 1, So499 (v) yrkande 6 och So556 (fp) yrkande 4, 11 och 12 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Det ovan anförda har naturligtvis stor betydelse även för arbetet med att förebygga och upptäcka problem för barn som är utsatta eller far illa till följd av föräldrarnas missbruk, kriminalitet eller psykiska sjukdom. Det är viktigt att personalen inom missbrukarvården, vuxenpsykiatri och kriminalvården uppmärksammar om den vuxne har barn och om barnet behöver eget stöd i situationen. Det är därför glädjande att situationen för barn till kriminella uppmärksammas alltmer under senare tid. I detta sammanhang vill utskottet även erinra om att anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) numera omfattar även kriminalvården och dess personal.

Resultatet av det arbete som pågår på området bör avvaktas. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motionerna 2004/05:Ju331 (v) yrkandena 10 och 11, 2004/05:So362 (s), 2004/05:So395 (c) yrkande 3, 2004/05:So398 (fp) yrkande 6, 2004/05:So410 (v) yrkande 21, 2004/05:So520 (c) yrkande 1, 2004/05:So602 (kd) yrkande 6, 2004/05:So611 (s) yrkande 2, 2004/05:So640 (kd) yrkande 9, So313 (kd) yrkande 6, So606 (v) yrkande 18, So632 yrkandena 1 och 2, So662 (kd) yrkande 9 och So695 (kd) yrkandena 3 och 4 får i huvudsak anses tillgodosedda.

Motion So699 (mp, -) yrkande 40 rör frågan om att barn som bevittnat våld mot en närstående skall ses som brottsoffer. Utskottet konstaterar att en proposition om barn som bevittnat våld är aviserad. Motionen får i huvudsak anses tillgodosedd.

Alla barns grundläggande rätt att inte bli utsatta för våld, övergrepp eller annan kränkande behandling av vuxna måste starkt värnas. När det gäller barn som riskerar att utsättas för eller utsätts för sexualbrott är det därför

oerhört viktigt att det arbete som gjorts inom Socialstyrelsen för att utveckla verksamma metoder för att förebygga och tidigt upptäcka utsatta barn får genomslag.

Vidare finns sedan den 1 april 2005 en ny sexualbrottslagstiftning som bl.a. syftar till att öka skyddet för barnen. Utvecklingen av s.k. barnahus kan förmodas få positiv betydelse för omhändertagandet av barn som utsatts för övergrepp och deras familjer. Motionerna 2004/05:Ju482 (kd) yrkandena 5 och 7, 2004/05:So512 (kd) yrkande 5, Ju421 (kd) yrkande 2, So557 (kd) yrkande 5 och So647 (kd) yrkandena 8 och 9 får enligt utskottet anses i huvudsak tillgodosedda genom det arbete som pågår.

Motionerna 2004/05:So512 (kd) yrkande 8, So557 (kd) yrkande 8 och So699 (mp, -) yrkande 27 tar upp frågan om hur barn påverkas av att utsätts för pornografi och sexualiserade bilder samt hur det påverkar deras syn på sexualitet. Utskottet instämmer i den oro för barnen som uttrycks i motionerna. Även på detta område är det förebyggande arbetet med att upptäcka barnen av central betydelse. Utskottet kan dock inte ställa sig bakom de riksdagsinitiativ som begärs i motionerna. Motionerna avstyrks.

Utskottet avstyrker även motion 2004/05:So510 (s) yrkandena 1, 3 och 4 med begäran om kartläggning och statistik av sexuella övergrepp mot barn.

I betänkandet *Vräkning och hemlöshet – drabbar också barn* (SOU 2005:88) görs bedömningen att barns behov av skydd mot att vräkas från sin bostad i och för sig bör kunna tillgodoses genom socialtjänstlagens nuvarande regler. Det problematiska tycks vara lagens tillämpning, socialtjänstens organisation och metoder. Härtill kommer sådant som situationen på den lokala bostadsmarknaden, bristande medvetenhet om problemet samt varierande lokalt intresse för att med hjälp av befintliga bostadspolitiska instrument förbättra situationen. I betänkandet finns förslag till vilka uppgifter som bör prioriteras i det sociala arbetet med vräkningshotade familjer.

Utskottet förutsätter, mot bakgrund av den särskilde utredarens förslag, att alla rimliga åtgärder vidtas för att undvika att vräkning av barnfamiljer över huvud taget blir aktuellt.

Något initiativ från riksdagens sida behövs inte. Motionerna 2004/05:So391 (v) yrkande 3, 2004/05:So398 (fp) yrkandena 1–3, 2004/05:So527 (s), 2004/05:Bo309 (fp) yrkande 9, So318 (fp) yrkande 6, So556 (fp) yrkande 17, So648 (v) yrkande 7 och Bo214 (fp) yrkande 13 får anses i huvudsak tillgodosedda med det anförda.

Motionerna 2004/05:So358 (m) yrkande 1, 2004/05:So479 (s), 2004/05:So575 (s), So331 (v) och So408 (fp) yrkandena 1–3 tar upp andra aspekter på ekonomisk utsatthet bland barn. Utskottet anser att de viktigaste faktorerna för att förhindra att barn drabbas av ekonomisk utsatthet är att barnets föräldrar har arbete samt att det finns generella välfärdsåtgärder. Eftersom det finns samband mellan familjeekonomin och utsatthet bland barn är det, för att förhindra att barnen drabbas av ytterligare negativa konsekvenser av familjens försämrade ekonomi, enligt utskottet viktigt att

förskola och skola håller jämn och god kvalitet för alla och att det finns en högkvalitativ hälso- och sjukvård som är tillgänglig för alla. Resultatet av pågående arbete på området bör avvaktas. Positivt är också förslagen om en generell satsning på barnfamiljer i form av bl.a. höjda barnbidrag och flerbarnstillägg från den 1 januari 2006 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 12 s. 26). I de fall barnfamiljer ändå hamnar i en ekonomiskt utsatt situation och behöver ekonomiskt bistånd är det naturligtvis viktigt att barnens situation uppmärksammas så att barnen får erforderligt bistånd för sina behov. Utskottet anser att motionerna i stor utsträckning får anses tillgodosedda.

Utskottet har förståelse för begäran i motion 2004/05:So306 (s) om att barn i utsatta familjer och deras föräldrar kan behöva särskilt stöd i skolarbetet. Utskottet kan dock inte ställa sig bakom något riksdagsinitiativ. Motionen avstyrks därför.

Några motioner tar upp frågan om att inrätta ett nationellt riskbarncentrum. Denna fråga har nyligen övervägts av Sociala barn- och ungdomsvårdskommittén som gjorde bedömningen att en stor del av verksamheten som skulle bli aktuell i ett sådant centrum med all sannolikhet blir tillgänglig genom de uppföljningar och utvärderingar som kommer att göras av de s.k. barnhusens verksamheter. Kommitténs förslag har överlämnats till regeringen. Utskottet anser inte att beredningen av förslagen bör föregripas. Motionerna 2004/05:So437 (v, mp) yrkandena 1 och 2, 2004/05:So636 (s) och So699 (mp, -) yrkande 38 avstyrks därför.

Motionerna 2004/05:So512 (kd) yrkande 9, 2004/05:So644 (kd, m, fp, c) och So557 (kd) yrkande 9 tar upp frågan om att inrätta regionala centrum där barn i utsatta situationer skulle kunna få stöd av olika myndigheter som samverkar för att hjälpa barnet. Utskottet anser att motionerna för närvarande tillgodoses genom den försöksverksamhet med samverkan under gemensamt tak vid utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för allvarliga brott som bedrivs genom de s.k. barnhusen.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om den skyldighet att samverka i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa som följer av 5 kap. 1 a § socialtjänstlagen (2001:453). Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att något riksdagsinitiativ inte behövs. Motionerna avstyrks.

Könsstymning och omskärelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motioner om bl.a. förebyggande arbete mot könsstymning, ändring av lagen om omskärelse av pojkar och förbud mot omskärelse. Utskottet hänvisar när det gäller könsstymning bl.a. till det arbete som pågår. Beträffande frågor om omskärelse har regeringen aviserat att den under våren 2006 avser att återkomma till riksdagen med en rapportering utifrån det tillkännagivande som tidigare getts.

Jämför reservation 24 (m, fp).

Motioner

Flera motionsyrkanden gäller *könsstymning*.

I motion 2004/05:Ju488 av Beatrice Ask m.fl. (m) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om förebyggande arbete för att motverka könsstymning. Motionärerna anför bl.a. att det förebyggande arbetet inom skola, socialtjänst, fritidsgårdar, dagis och polis måste intensifieras. Likaväl som anmälningsplikt föreligger för skolans personal när det upptäcks att ett barn far illa bör anmälningsplikt enligt motionärerna föreligga om det upptäcks eller misstänks att en flicka genomgått könsstymning. Liknande yrkande framförs i motion So311 av Inger René och Magdalena Andersson (båda m) yrkande 1, motion 2004/05:Ju293 av Johan Pehrson m.fl. (fp) yrkande 4, motion Ju380 av Johan Pehrson m.fl. (fp) yrkande 27, motion Sf383 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 21 och motion So406 av Nyamko Sabuni m.fl. (fp). I motion So311 yrkande 2 begärs dessutom ett tillkännagivande om sekretesshinder och könsstymning. Motionärerna anför bl.a. att det är rimligt att hälso- och sjukvårdens samt socialtjänstens misstankar om könsstymning av underårig får lämnas till polis och åklagare.

I motion A370 av Göran Högglund m.fl. (kd) yrkande 34 begärs ett tillkännagivande om en utredning om vilka åtgärder som måste vidtas för att komma till rätta med problemet med kvinnlig könsstymning i Sverige. En likadan begäran finns i motion 2004/05:A352 av Annelie Enochson m.fl. (kd) yrkande 25.

I motion 2004/05:So441 av Tasso Stafilidis (v) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om skärpning av tillämpningen av lagen till skydd mot könsstymning av flickor. Ett liknande yrkande framställs i motion So449 av Tasso Stafilidis (v). Vidare begärs i motion 2004/05:So441 yrkande 2 ett tillkännagivande om upprättande av en handlingsplan för att skydda de flickor som riskerar att utsättas för könsstymning.

Omskärelse berörs i tre motioner.

I motion 2004/05:So242 av Marietta de Pourbaix-Lundin och Inger René (båda m) begärs att regeringen lägger fram förslag till sådana lagändringar att en åldersgräns på 15 år för manlig omskärelse som ej är medicinskt motiverad införs.

I motion 2004/05:So440 av Tasso Stafilidis (v) begärs ett tillkännagivande om förbud mot omskärelse av pojkar. Tasso Stafilidis begär i motion So527 yrkande 1 att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att lagen (1982:316) om förbud mot könsstypning av kvinnor görs könsneutral så att den även kommer att skydda pojkar under 18 år. Motionären anför bl.a. att svensk lagstiftning har en tillåtande hållning mot könsstypning av pojkar och att könsstypning innebär ett mycket större ingrepp i ett barns liv än vad som är försvarbart. I motionens yrkande 2 begärs att regeringen återkommer med förslag om utvecklingen av ett kunskapscenter om könsstypning som även omfattar könsstypning av pojkar. Motionären hänvisar till den kunskapsbank om kvinnlig könsstypning som finns hos Socialstyrelsen.

Bakgrund och tidigare behandling

I utskottet har senast behandlats motioner om könsstypning i det av riksdagen godkända (rskr. 2003/04:227) *betänkandet 2003/04:SoU9 Utveckling av den nationella strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter samt andra barnfrågor*. Utskottet avstyrkte motionerna bl.a. med hänvisning till den nationella handlingsplanen mot kvinnlig könsstypning från juni 2003 och till anmälningsskyldigheten enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) (s. 52, res. m, fp, kd, c). I betänkandet avstyrktes även ett par motioner om omskärelse (s. 53).

Socialstyrelsen har ett regeringsuppdrag att förebygga kvinnlig könsstypning i Sverige (*Socialstyrelsens uppdrag att förebygga kvinnlig könsstypning i Sverige*, skrift från 2005). Målet med regeringsuppdraget är att könsstypning av flickor bosatta i Sverige inte skall förekomma. Socialstyrelsen anför i skriften bl.a. att i första hand kommer utvecklingsarbetet och arbetet mot professionen inom skola samt polis och åklagare att fortsätta. Uppdraget kommer att utföras i samråd med ett flertal myndigheter, kommuner, landsting och berörda organisationer. Dessutom kommer kommuner, religiösa ledare, föreningar, organisationer och berörda flickor att ingå i projektet.

Vidare har Socialstyrelsen i juli 2005 tagit fram ett utbildningsmaterial som gäller kvinnlig könsstypning (*Kvinnlig könsstypning – Ett utbildningsmaterial för skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård*) riktat till personal inom socialtjänst, hälso- och sjukvård, skola, m.fl., som på ett eller annat sätt kommer i kontakt med människor som har könsstypning som en del av sin kultur. Avsikten med materialet är att ge berörd personal möjlighet att förvärva och fördjupa sina kunskaper om kvinnlig köns-

stympling. Detta kan enligt Socialstyrelsen leda till förbättrade metoder vad gäller omhändertagande och bemötande av kvinnor som könsstympas eller flickor som riskerar att könsstympas.

Socialstyrelsens hemsida har sedan mitten av oktober 2005 en avdelning om kvinnlig könsstympling (en kunskapsbank på webben om kvinnlig könsstympling). Syftet med de nya sidorna är enligt Socialstyrelsen att ge verktyg till alla som kan komma i kontakt med personer som har könsstympling som en del av sin kultur. Här finns samlat bl.a. kunskap och information om lagstiftningen, vilka länder som är berörda och i vilken ålder flickor från olika länder kan riskera att bli könsstympte.

I september 2004 hölls ett *internationellt möte om kvinnlig könsstympling* i Stockholm. Mötet anordnas av Afrikanska kvinnoorganisationen från Österrike tillsammans med svenska Riksföreningen Stoppa kvinnlig könsstympling (RISK) och nederländska VON. Med stöd från EU:s Daphne-program har de tre organisationerna i ett gemensamt projekt tagit fram ett skraddarsytt undervisningsmaterial om hur könsstympling motverkas.

Syftet med den *lag (2001:499) om omskärelse av pojkar* som infördes 2001 är att förebygga att ingrepp sker på ett sätt som inte är förenligt med pojkarnas bästa. Enligt lagen får omskärelse av pojkar utföras endast av legitimerad läkare eller av den som har särskilt tillstånd att utföra omskärelse av pojkar. Omskärelse av pojkar som är äldre än två månader får enligt lagen inte utföras av annan person än en legitimerad läkare.

Socialstyrelsen har haft ett regeringsuppdrag att rapportera vilka effekter lagen har haft. Uppdraget redovisades i oktober 2005 genom rapporten *Omskärelse av pojkar. Effekter av lagen (2001:499)*. Enligt rapporten sker omskärelse inom judendomen under de första levnadsveckorna och det är framför allt personer från de judiska församlingarna som ansökt om tillstånd att utföra omskärelse. Socialstyrelsen gör bedömningen att verksamheten hos dem som har tillstånd och är verksamma följer lag och föreskrift på området samt att lagen sannolikt har inneburit en viss förbättring av smärtlindringen och framför allt gett möjligheter att följa upp denna eftersom den legitimerade personalen har en skyldighet att dokumentera sina åtgärder enligt patientjournalagen (1985:562).

I rapporten erinras om att legitimerade läkare som utför omskärelse i sin yrkesutövning omfattas av de skyldigheter som anges i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Socialstyrelsen anför att få men allvarliga ärenden rörande säkerhetsbrister vid omskärelse utförda av legitimerade läkare har inkommit till Socialstyrelsens tillsynsavdelning.

Socialstyrelsen anför att den inte har någon möjlighet att bedöma omfattningen av den omskärelseverksamhet som sker av äldre pojkar, vilket enligt rapporten främst sker i andra trossamfund än inom judendomen. Socialstyrelsen anför att den mot bakgrund av de komplikationer som registrerats i den offentliga hälso- och sjukvården samt uppgifter i samband med

övrig verksamhetstillsyn har uppfattningen att det förekommer omskärrelser på framför allt äldre pojkar (i förskoleåldern) utanför hälso- och sjukvården. Socialstyrelsen anser mot denna bakgrund att lagen inte haft avsedd effekt som skydd mot att pojkar kommer till skada i omskärrelseverksamheten som helhet.

Socialstyrelsens rapport bereds inom Socialdepartementet. Departementets planering är att uppföljningen av lagen skall redovisas till riksdagen i samband med den barnskrivelse som avses att lämnas under våren 2006.

Enligt 14 kap. 2 § femte stycket sekretesslagen (1980:100) hindrar inte sekretess att polisanmälan görs av hälso- och sjukvården, socialtjänsten eller Barnombudsmannen vid misstanke om grov könsstympning, där straffet är fängelse i lägst två år.

I betänkandet *Ny sekretesslag* (SOU 2003:99) föreslog Offentlighets- och sekretesskommittén att uppgift om misstänkt könsstympning skall få lämnas från hälso- och sjukvården, socialtjänsten och Barnombudsmannen till polis- och åklagarmyndighet oavsett det misstänkta brottets svårighetsgrad (del 1, s. 329). Förslaget har varit föremål för remiss och bereds nu inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller att det i arbetet med att förebygga könsstympning i Sverige är synnerligen angeläget med information och utbildning om kvinnlig könsstympning till såväl vuxna som barn inom de grupper där traditionen lever kvar. Inställningen till sedvänjan måste förändras för att förhindra att föräldrar låter könsstypa sina barn. Utskottet anser vidare att det är viktigt att öka kunskaperna hos berörda personalgrupper, dels om hur de bör agera i situationer där de möter barn som riskerar att bli könsstypade, dels om hur redan drabbade flickor och kvinnor bör behandlas och bemötas. Ett mycket viktigt steg i detta arbete var den nationella handlingsplan mot kvinnlig könsstympning som presenterades av regeringen i juni 2003. Under året har Socialstyrelsen presenterat ett regeringsuppdrag, vars mål är att könsstympning av flickor bosatta i Sverige inte skall förekomma. Socialstyrelsen skall utföra uppdraget i samråd med ett flertal aktörer, både offentliga och privata som i sina verksamheter kommer i kontakt med flickor som riskerar att utsättas för könsstympning och deras familjer. Socialstyrelsen har också tagit fram ett utbildningsmaterial om könsstympning riktat till personalen inom bl.a. socialtjänst, hälso- och sjukvård och skolan. Förhoppningsvis leder dessa åtgärder till att kunskaperna om könsstympning fördjupas och att omhändertagandet och bemötandet av de utsatta flickorna därmed förbättras.

När det gäller sekretesshinder och anmälningsplikt kan utskottet erinra om dels att enligt 14 kap. 2 § femte stycket sekretesslagen (1980:100) hindrar inte sekretess att polisanmälan görs av hälso- och sjukvården, socialtjänsten eller Barnombudsmannen vid misstanke om grov könsstympning, dels att personal inom olika verksamheter som misstänker eller får vetskap

om att flickor har blivit eller riskerar att bli utsatta för könsstympling omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453). Vidare bereds inom Regeringskansliet ett förslag som lämnats i betänkandet *Ny sekretesslag* om att uppgift om misstänkt könsstympling skall få lämnas från hälso- och sjukvården, socialtjänsten och Barnombudsmannen till polis- och åklagarmyndighet oavsett det misstänkta brottets svårighetsgrad. Utskottet anser inte att resultatet av detta arbete skall föregripas genom ett riksdagsinitiativ.

Utskottet avstyrker motionerna 2004/05:Ju293 (fp) yrkande 4, 2004/05:Ju488 (m) yrkande 3, 2004/05:So441(v) yrkande 2, 2004/05:A352 (kd) yrkande 25, Ju380 (fp) yrkande 27, Sf383 (fp) yrkande 21, So311 (m) yrkandena 1 och 2 samt So406 (fp) i den mån de inte bedöms tillgodosedda med det anförda.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom begäran om att tillsätta en utredning om vilka åtgärder som behöver vidtas för att förhindra könsstympling. Motionerna 2004/05:A352 (kd) yrkande 25 och A370 (kd) yrkande 34 avstyrks därför.

Utskottet ser inga skäl att frångå sin tidigare uppfattning att de straffrättsliga bestämmelserna rörande könsstympling är utformade på ett ändamålsenligt sätt. Motionerna 2004/05:So441 (v) yrkande 1 och So449 (v) avstyrks.

Mot bakgrund av ett tillkännagivande om att tillämpningen av lagen (2001:499) om omskärelse av pojkar bör följas upp (bet. 2000/01:SoU17 s. 17) har Socialstyrelsen haft i uppdrag att undersöka lagens effekter. Enligt Socialstyrelsen har lagen – även om vissa positiva effekter rapporteras t.ex. beträffande smärtlindring – inte haft avsedd effekt att skydda pojkar från att komma till skada vid omskärelseverksamhet som helhet. I samband med viss verksamhetstillsyn har Socialstyrelsen kommit till uppfattningen att det förekommer omskärelser på pojkar i förskoleåldern utanför hälso- och sjukvården.

Uppföljningen av lagen planeras enligt uppgift att redovisas för riksdagen i samband med att en barnskrivelse lämnas våren 2006. Riksdagen bör inte föregripa pågående beredning. Motionerna 2004/05:So242 (m), 2004/05:So440 (v) och So527 (v) yrkandena 1 och 2 avstyrks därför.

Övrig fråga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med hänsyn till den verksamhet som pågår avslå en motion om pojkars självbild.

Motion

En motion gäller *pojgars självbild och kvinnosyn m.m.*

I motion 2004/05:So207 av Lars-Ivar Ericson och Birgitta Carlsson (båda c) begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om projekt Pojke. Motionärerna anför att projektet Flicka bör få en fortsättning i ett motsvarande projekt Pojke där frågor om t.ex. pojkers självbild, kvinnosyn, respekten för andra människors värde och vilja kan tas upp.

Bakgrund och tidigare behandling

I betänkande 2003/04:SoU9 *Utveckling av den nationella strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter samt andra barnfrågor* behandlade utskottet några motioner med anknytning till frågan om ungdomars självbild (s. 59). Mot bakgrund av det arbete om pågick var något initiativ från riksdagens sida inte nödvändigt och motionerna avstyrktes (res. kd, v, mp). Riksdagen följde utskottet (rskr. 2003/04:227).

När det gäller frågan om pojkers självbild kan erinras om att Flicka-projektet som avslutades den 30 juni 2005 och som handlat om unga flickors självbild även syftat till att stimulera debatt, stärka självkänslan hos flickor – och pojkar – i åldrarna 10–16 år samt att skapa motkrafter till kommersiella intressen. Omkring 50 000 flickor och pojkar mellan 10 och 16 år har deltagit på Flicka-dagar runtom i landet för att diskutera självkänsla, ideal och identitet. Nätverkssamarbete har inletts mellan ett 50-tal organisationer som arbetar med frågor som rör barn och unga. Ett 50-tal projekt för att förebygga ungdomars fysiska och psykiska ohälsa har dragits i gång med stöd från Allmänna arvsfonden. Skolor över hela landet har använt Flickas studiematerial för undervisning i mediekritik. Projektet har avslutats på Socialdepartementet men satsningen fortsätter på olika sätt i Flickas 26 samarbetskommuner.

Utskottets ställningstagande

Liksom tidigare kan utskottet konstatera att barns och ungas vardag tyvärr präglas av en ökande kommersialisering och sexualisering. Unga flickor och pojkar möts varje dag av bilder av hur de bör vara och se ut. Liksom motionären oroas utskottet av hur denna verklighet påverkar de ungas syn på sig själva. Utskottet välkomnade därför den satsning som regeringen initierade genom det nu avslutade projektet Flicka. Flera viktiga projekt för att förebygga ungdomars fysiska och psykiska ohälsa pågår nu med stöd från Allmänna arvsfonden och många skolor använder Flickas studiematerial för undervisning i mediekritik. Utskottet anser att motion 2004/05:So207 (c) åtminstone delvis tillgodoses med det anförda.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Genusperspektiv i barnkonventionsarbetet, punkt 2 (v)

av Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So21 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi instämmer i Riksrevisionens styrelses uppfattning att regeringen bör utarbeta mer precisa mål för strategin för förverkligande av barnkonventionen och förbättra sin redovisning till riksdagen. Riksrevisionens styrelse har dock inte belyst att gruppen barn består av både pojkar och flickor. Pojkar och flickor lever under olika villkor, och därför anser vi att såväl bemötande som insatser behöver utvecklas utifrån ett genusperspektiv. Regeringen bör därför enligt vår uppfattning i det fortsatta arbetet med att förverkliga barnkonventionen anlägga ett tydligt genusperspektiv. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Barnkonventionsarbetet på regional och lokal nivå, punkt 3 (kd)

av Ulrik Lindgren (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju482 yrkande 1, 2004/05:So512 yrkande 4, 2005/06:So557 yrkande 4 och 2005/06:So647 yrkande 1 och bifaller delvis motionerna 2004/05:So24, 2004/05:So391 yrkande 1, 2005/06:L292 yrkande 17 och 2005/06:So444.

Ställningstagande

Jag har erfårit att myndigheter, landsting och kommuner visar ett allt större intresse för barnkonventionen och arbetet med att praktiskt omsätta den. Enligt *Social tillsyn 2003*, resultatet av länsstyrelsernas tillsyn, framgår att en majoritet av de intervjuade länsstyrelserna bedömer att barnperspektivet börjar få en mer framträdande roll i barnutredningarna. Samtidigt finns det länsstyrelser som gör bedömningen att det finns sådana brister i handläggningen av barnärenden att det leder till rättsosäkerhet för barnet och dess familj.

Härtill kommer att, trots att barnkonventionen stadgar att konventionsstaterna bl.a. skall skydda barn mot alla former av sexuella övergrepp, det är ovanligt med förebyggande åtgärder, riktade till barn, i denna fråga. Exempelvis har endast ett fåtal skolprogram genomförts och en majoritet av pedagogerna har, såvitt jag vet, inte någon utbildning om sexuella övergrepp.

Sammanfattningsvis anser jag att barnkonventionen generellt måste få bättre genomslag på kommun- och landstingsnivå. Vad jag nu anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Barnkonsekvensanalyser, punkt 4 (m)

av Magdalena Andersson (m), Maud Ekendahl (m) och Marianne Kirckemann (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So22 yrkandena 2 och 3 samt bifaller delvis motionerna 2004/05:So21 yrkande 2, 2004/05:So512 yrkande 12, 2005/06:So279, 2005/06:So557 yrkande 12 och 2005/06:So579.

Ställningstagande

Riksrevisionen har granskat regleringsbrev till 49 myndigheter vars verksamhet rör barn och funnit att bara hälften av regleringsbrev nämner ordet ”barn”. Vi anser att regeringen vid utformningen av framtida regleringsbrev måste ta detta i beaktande.

Riksdagen har 1999 beslutat om en strategi för att förverkliga barnkonventionen. Strategin anger bl.a. att barnkonsekvensanalyser skall göras vid alla statliga beslut som rör barn. Trots detta framgår det av Barnombudsmannens senaste undersökning om förverkligande av barnkonventionen att mindre än en tredjedel av de tillfrågade myndigheterna gjort barnkonsekvensanalyser och att endast elva myndigheter dokumenterat de analyser som gjorts. En del av myndigheterna anförde att de använt enklare förfä-

ringssätt för att bl.a. spara tid och resurser. Såvitt vi vet är det lika illa inom den kommunala sektorn, även om det förekommer att kommunerna i stället använder enklare barnchecklistor eller liknande.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att regeringen snarast bör precisera kraven på myndigheter och kommuner så att de använder barnkonsekvensanalyser på tillfredsställande sätt. De bör vara verklighetsanpassade och upplevas som bra instrument av alla parter.

Vad vi nu anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Barnbilaga till statsbudgeten, punkt 5 (v, mp)

av Ingrid Burman (v), Elina Linna (v) och Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So21 yrkande 1 och 2005/06:So699 yrkande 43.

Ställningstagande

I Riksrevisionens granskningsrapport anføres bl.a. att det saknas mål och strategier för arbetet med att förverkliga barnkonventionen samt att barnkonsekvensanalyser sällan görs. Vi anser att barnperspektivet är av så stor betydelse att det till statsbudgeten varje år bör lämnas en ”barnbilaga”. I barnbilagan bör alla förslag analyseras ur ett barnperspektiv. Där bör också redovisas hur stor del av samhällets resurser som går till barn och hur de föreslagna förändringarna i budgeten förväntas påverka barn. Vad vi nu anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5. Barnombud och barnbalk, m.m., punkt 6 (fp)

av Kerstin Heinemann (fp) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So23 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So273, 2004/05:So588 och 2004/05:So659 samt avslår motionerna 2004/05:So637, 2004/05:So660 och 2005/06:So699 yrkande 42.

Ställningstagande

Vi arbetar för att det i varje kommun skall finnas en barnombudsman som företräder alla barn, ungdomar och föräldrar. En kommunal barnombudsman enligt vår modell skall inte ha utredande eller myndighetsutövande funktion. Det skall vara en ombudsman som har god kännedom om lagstiftningen som rör barn och som kan fungera som nätverksbyggare mellan verksamheter som rör barn. De kommunala barnombudsmännens uppgifter kan variera utifrån kommunernas olika behov. Vidare skulle små kommuner kunna samverka för att finansiera en barnombudsman. Vi föreslår att regeringen inför nästa budgetproposition överväger att införa ett stimulansbidrag för att få kommunerna att inrätta kommunala barnombudsmän.

Trots allt tal om barnkonventionen, barns bästa och barnperspektiv saknas enligt oss en samlad lagstiftning där barnets rätt står i fokus. Regeringen bör därför överväga att införa en barnbalk. En barnbalk skulle tydliggöra att lagstiftning som rör barn skall utgå från barnkonventionen. Barnbalken skulle kunna innehålla delar av föräldrabalken, brottsbalken, socialtjänstlagen och lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Barnombud och barnbalk, m.m., punkt 6 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So699 yrkande 42 och avslår motionerna 2004/05:So23 yrkandena 1 och 2, 2004/05:So273, 2004/05:So588, 2004/05:So637, 2004/05:So659 och 2004/05:So660.

Ställningstagande

Barns rätt till trygghet och utveckling skall ligga till grund för *alla* politiska beslut. Det är beslutat i riksdagen att alla statliga beslut som rör barn skall underställas en barnkonsekvensanalys. Metoder för detta är nu under utarbetande. Barnperspektivet skall användas i alla statliga utredningar och i alla förslag som läggs fram till riksdagen. Jag anser att en särskild ”barnenhet” bör bildas inom Regeringskansliet, som genom ”mainstreaming” kan föra in barnperspektivet i alla beslut. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Införlivande av barnkonventionen i svensk lag, punkt 7 (kd)
av Ulrik Lindgren (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So512 yrkande 6 och 2005/06:So557 yrkande 6 och bifaller delvis motionerna 2004/05:So381, 2004/05:So395 yrkande 1, 2004/05:So427 och 2005/06:So499 yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt barnkonventionens artikel 34 skall konventionsstaterna skydda barn mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. För detta skall konventionsstaterna vidta alla lämpliga nationella, bilaterala och multilaterala åtgärder för att förhindra att sådana utnyttjanden eller övergrepp sker. I artikel 19 fastslås att konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa och sociala åtgärder samt åtgärder i utbildningssyfte för att skydda barnet mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld. Enligt min erfarenhet har förebyggande arbete mot sexuella övergrepp internationellt kommit att innebära riktade insatser till barn i förskola och grundskola. I Sverige har endast ett fåtal åtgärder med förebyggande arbete, riktat mot barn, genomförts. Inte heller någon forskning om förebyggande arbete med barn har publicerats i Sverige. Mot bakgrund av det anförda anser jag att barnkonventionens krav på förebyggande arbete mot bl.a. sexuella övergrepp måste implementeras i svensk lag. Vad jag nu anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Införlivande av barnkonventionen i svensk lag, punkt 7 (v)
av Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So381 och 2005/06:So499 yrkande 1 och bifaller delvis motionerna 2004/05:So395 yrkande 1, 2004/05:So427, 2004/05:So512 yrkande 6 och 2005/06:So557 yrkande 6.

Ställningstagande

”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.” Detta stycke utgör hörnstenen i den av Sverige underskrivna och ratificerade barnkonventionen.

Ändå kan vi konstatera att Sverige inte vid alla åtgärder som rör barn sätter barns främsta i första rummet. Detta gäller på såväl statlig nivå som landstings- och kommunnivå. Vi tycker inte att det är tillfredsställande att endast anpassa befintliga lagar till barnkonventionen. Vi föreslår att barnkonventionen inkorporeras i svensk rätt. En fördel med inkorporering är, som vi ser det, att barnkonventionen blir direkt tillämplig hos svenska domstolar och myndigheter. Den enskilde får möjlighet att göra konventionens rättigheter gällande och domstolen eller myndigheten har att besluta i enlighet med konventionens bestämmelser.

Som argument mot en inkorporering brukar anföras att barnkonventionen innehåller många bestämmelser av generell karaktär och ett inte obetydligt inslag av målsättningsartiklar, som siktar till ett gradvist genomförande. Det stämmer delvis, men det finns också bestämmelser som är tekniskt och rättsligt detaljerade, t.ex. artikel 21 om internationella adoptioner. Barnkonventionen innehåller inte heller några för svensk rätt främmande principer. Vi kan jämföra med de diskussioner som föregick inkorporeringen av Europakonventionen, vilken nu har varit inkorporerad snart tio år utan att några särskilda problem uppkommit vid rättstillämpningen.

Vi anser således att det är hög tid att göra barnkonventionen till svensk lag. Vad vi nu anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Införlivande av barnkonventionen i svensk lag, punkt 7 (c) av Kenneth Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So395 yrkande 1 och 2004/05:So427 samt bifaller delvis motionerna 2004/05:So381, 2004/05:So512 yrkande 6, 2005/06:So499 yrkande 1 och 2005/06:So557 yrkande 6.

Ställningstagande

Barn har ett eget människovärde och deras tillvaro måste präglas av trygghet. Barndomen har ett värde i sig, och barn har ett särskilt behov av omvårdnad och skydd, vilket också omfattar ett rättsligt skydd. Barnkon-

ventionens införlivande i svensk lagstiftning måste, enligt min uppfattning, ytterligare harmoniseras, fördjupas och förstärkas. Alla svenska lagar som rör barn och ungdomar skall enligt min bedömning prövas utifrån barnkonventionen. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Föräldrastöd, punkt 8 (kd)

av Ulrik Lindgren (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Sf354 yrkande 1, 2004/05:Sf363 yrkandena 5–9, 2004/05:So578, 2004/05:So600 yrkande 1, 2004/05:A352 yrkandena 20 och 23, 2005/06:Sf432 yrkandena 21–23, 2005/06:So267, 2005/06:So337, 2005/06:So636 yrkande 1, 2005/06:So704 yrkande 1, 2005/06:So711 yrkande 1 och 2005/06:A370 yrkandena 21 och 27 samt avslår motionerna 2004/05:So395 yrkande 4, 2004/05:So604 yrkande 5 och 2004/05:A321 yrkande 8.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att varje samhälle har ett särskilt ansvar för att skapa förutsättningar för att familjegemenskapen skall fungera så bra som möjligt. Jag anser därför att föräldraskapet måste uppvärderas i politiska beslut och genom attitydbildning. Enligt min uppfattning vill föräldrar i allmänhet göra det bästa för sina barn. Ingen kan heller bättre än föräldrarna avgöra vad som är bäst för det egna barnet. Jag anser att denna grundsyn måste komma till klart uttryck i samhället. Många föräldrar känner dock osäkerhet i sin föräldraroll. Att diskutera med andra föräldrar och få stöd i sin föräldraroll tror jag de flesta föräldrar upplever mycket positivt. Mot denna bakgrund anser jag att kommunerna kontinuerligt bör erbjuda alla föräldrar föräldrautbildning och inte bara när barnet är nyfött.

Positivt är att alltfler familjecentraler växer upp i Sverige. Deras syfte är att arbeta förebyggande bland barn och familjer för att erbjuda en mötesplats, främja en god hälsa och stärka det sociala nätverket runt barn och föräldrar. Jag skulle gärna se minst en familjecentral med god tillgänglighet i varje kommun. Statens uppgift kan vara att stå för en nationell uppföljning av verksamheten.

Vidare anser jag att ett bra sätt att främja familjestabilitet är kompetent och kostnadsfri familjerådgivning. Kristdemokraterna har tidigare medverkat till en förstärkning av familjerådgivningen. Varje kommun är numera skyldig att erbjuda familjerådgivning, men de senaste årens besparingar har dessvärre drabbat verksamheten, varför väntetiderna många gånger är

alltför långa. FN:s barnkommitté har i ett uttalande rekommenderat Sverige att förbättra möjligheterna till familjerådgivning. Mot denna bakgrund föreslår jag en familjerådgivningspeng, som kan ge möjlighet att välja privata rådgivare.

Ensamstående föräldrars situation ser många gånger annorlunda ut än situationen för de föräldrar som lever tillsammans. Att ensam försöka uppfylla alla de krav som ställs på en förälder kan många gånger vara svårt. För den som inte har släktingar eller annat nätverk bör samhället kunna erbjuda nätverksstöd i form av en stödperson eller en stödfamilj. Särskilda stödprogram för pappor vore också betydelsefullt.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag således att det är hög tid att regeringen nu lägger fram förslag till åtgärder för att stimulera olika typer av föräldrastödande verksamheter.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

11. Föräldrastöd, punkt 8 (c)

av Kenneth Johansson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So395 yrkande 4 och avslår motionerna 2004/05:Sf354 yrkande 1, 2004/05:Sf363 yrkandena 5–9, 2004/05:So578, 2004/05:So600 yrkande 1, 2004/05:So604 yrkande 5, 2004/05:A321 yrkande 8, 2004/05:A352 yrkandena 20 och 23, 2005/06:Sf432 yrkandena 21–23, 2005/06:So267, 2005/06:So337, 2005/06:So636 yrkande 1, 2005/06:So704 yrkande 1, 2005/06:So711 yrkande 1 och 2005/06:A370 yrkandena 21 och 27.

Ställningstagande

Jag anser att stödet till familjer måste bli mycket bättre anpassat efter olika familjers livsvillkor, förhållanden och önskemål. Jag vill genom bättre ekonomiska förutsättningar uppmuntra föräldraskap. Centerpartiet föreslår i sin budgetmotion och i en skattemotion att en skattereform skall genomföras som kraftigt sänker skatten för de grupper som bäst behöver det. För att ytterligare stärka självbestämmandet och möjligheten till mer tid med barnen under småbarnsåren föreslår vi också en fördubbling av barnbidraget. Det kan ge föräldrarna ett utrymme för att förkorta arbetstiden och tillbringa mer tid med barnen. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

12. Föräldrastöd, punkt 8 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:A321 yrkande 8 och avslår motionerna 2004/05:Sf354 yrkande 1, 2004/05:Sf363 yrkandena 5–9, 2004/05:So395 yrkande 4, 2004/05:So578, 2004/05:So600 yrkande 1, 2004/05:So604 yrkande 5, 2004/05:A352 yrkandena 20 och 23, 2005/06:Sf432 yrkandena 21–23, 2005/06:So267, 2005/06:So337, 2005/06:So636 yrkande 1, 2005/06:So704 yrkande 1, 2005/06:So711 yrkande 1 och 2005/06:A370 yrkandena 21 och 27.

Ställningstagande

Jag anser att ett sätt att påverka män att ta ansvar för sina barn är genom föräldrautbildningar. Det borde finnas föräldrautbildningar som vänder sig särskilt till män med syfte att stödja män i att förbereda sig inför sitt kommande faderskap. Jag anser att det arbete som i dag bedrivs med detta syfte bör vidareutvecklas och stimuleras, så att alla blivande fäder har tillgång till sådan verksamhet. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

13. Alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador, punkt 12 (kd)

av Ulrik Lindgren (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So551 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det föds mellan 100 och 150 barn i Sverige varje år med skador som orsakats av att modern druckit alkohol under graviditeten, s.k. fetalt alkoholsyndrom (FAS). Därtill kommer 200–300 barn som får mindre omfattande skador, men som får ett bestående handikapp. Den mänskliga tragedin bakom dessa siffror är oerhörd. Dessutom är kostnaderna för barn med FAS betydande. Enligt vad jag vet finns det beräkningar som visar att merkostnaden för samhället för ett FAS-barn under uppväxten är ca 3,7

miljoner kronor, dvs. den totala kostnaden för FAS-barnen är 550 miljoner kronor årligen. Om de här pengarna i stället kunde användas till t.ex. upplysning om alkoholens risker för unga kvinnor, och till vård och rehabilitering av kvinnliga missbrukare, skulle barnen besparas en tragedi och samhället spara pengar. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

14. Kunskapscenter för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador, punkt 13 (fp, kd)

av Kerstin Heinemann (fp), Ulrik Lindgren (kd) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So398 yrkande 5, 2004/05:So670, 2005/06:So258 och 2005/06:So556 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att kunskapen kring barn med alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador och deras behov av stödinsatser behöver samlas. Därför anser vi att det behövs ett nationellt kunskapscenter för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador. Ett sådant center skulle kunna bistå bl.a. mödrahälsovård, barnhälsovård, skola, socialtjänst och föräldrar med kunskap om de här barnens behov. Den vetenskapliga och medicinska kunskapen finns för svensk del hos ett fåtal personer, i huvudsak i Göteborgs- och Stockholmsregionerna. Men även där är det svårt för berörda familjer att få tillgång till stöd och hjälp. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

15. Förebyggande arbete kring utsatta barn, punkt 15 (m)

av Magdalena Andersson (m), Maud Ekendahl (m) och Marianne Kirckemann (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So556 yrkande 12 och avslår motionerna 2004/05:So391 yrkande 2, 2004/05:So498, 2004/05:So576, 2005/06:Ju533 yrkande 1, 2005/06:So499 yrkande 6 och 2005/06:So556 yrkandena 4 och 11.

Ställningstagande

Vi anser att mödra- och barnvårdscentralerna bättre måste uppmärksamma vilka grupper som tackar nej till stödinsatser och ständigt vara beredda att ändra utformningen av verksamheten så att den blir mer attraktiv. Statens folkhälsoinstitut (FHI) föreslår i rapporten *Nya verktyg för föräldrar* bl.a. en telefonstödlinje för föräldrar, en Internetsida med råd och diskussionsgrupper samt att en videofilm eller dvd-skiva med information om gott föräldraskap delas ut till nyblivna föräldrar. Det är åtgärder med bevisat god effekt, vilka kan underlätta för fler grupper att ta emot stöd och som heller inte kostar så mycket. Vi ställer oss bakom de förslagen och anser att FHI skall få resurser att fortsätta utvecklingen på området. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

16. Förebyggande arbete kring utsatta barn, punkt 15 (fp, kd)

av Kerstin Heinemann (fp), Ulrik Lindgren (kd) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So498, 2004/05:So576, 2005/06:Ju533 yrkande 1 och 2005/06:So556 yrkandena 4, 11 och 12 samt avslår motionerna 2004/05:So391 yrkande 2 och 2005/06:So499 yrkande 6.

Ställningstagande

Enligt socialtjänstlagen skall socialnämnden verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga förhållanden. Förebyggande arbete är enligt vår uppfattning en enormt viktig investering, såväl för de enskilda individerna som för samhället i stort. Det finns effektiva metoder för förebyggande föräldrastöd, men trots insikten om vikten av tidiga insatser och en allmänt uttalad strävan att prioritera förebyggande arbete, är det enligt vår uppfattning alltför ofta detta arbete som dras ned när resurserna krymper.

Mödra- och barnvårdscentralerna (MVC och BVC) behöver enligt vår uppfattning bli bättre på att uppmärksamma föräldrar som tackar nej till insatser och överväga hur verksamheterna kan bli mer attraktiva för föräldrar i olika situationer och med olika förutsättningar. Särskilt gäller det föräldrar med missbruk eller psykisk sjukdom och dem som finns inom kriminalvården, eftersom deras barn är särskilt utsatta. Den förebyggande verksamheten inom t.ex. MVC, BVC och socialtjänsten är enligt vår uppfattning särskilt angelägen för de barnen. För att verksamheten skall ges goda förutsättningar att växa och utvecklas behövs dock verktyg och resurser.

Enligt vår bedömning finns det en rad åtgärder som kan vidtas för att förbättra det förebyggande arbetet, t.ex.

- utbildningsinsatser för personal vid MVC, utbildning, riktlinjer och metoder samt ett upparbetat samarbete med socialtjänst och vuxenpsykiatri för att kunna erbjuda hjälpinsatser till blivande föräldrar,
- riktade föräldrastödande insatser till familjer i en utsatt situation,
- hembesöksprogram, dvs. möjlighet till hembesök av utbildad personal, med början redan under graviditeten och kontinuerligt under de första åren,
- insatser mot missbruksproblem,
- utbildning och träning för föräldrar till förskolebarn med allvarliga beteendestörningar, stöd till barnen, stödpersoner och extra resurser till barnen när de vistas i förskolan.

Intressant är också att Statens folkhälsoinstitut (FHI) i rapporten *Nya verktyg för föräldrar* föreslår bl.a. en telefonstödlinje för föräldrar, en Internetsida med råd och diskussionsgrupper samt att en videofilm eller dvd-skiva med information om gott föräldraskap delas ut till nyblivna föräldrar. Sådana åtgärder skulle förhoppningsvis kunna medföra att ännu fler föräldrar tar emot stöd. Vi ställer oss bakom de förslagen och anser att FHI skall få resurser att fortsätta utvecklingen på området. Vi föreslår också att Socialstyrelsen ges i uppdrag att tillsammans med landstingen ordna utbildningsverksamhet i ett urval av effektiva föräldrastödande metoder. Slutligen anser vi att det är viktigt att det finns ett gott samarbete mellan landstingets MVC och BVC och kommunens socialtjänst. Vi anser att FHI skall få resurser att fortsätta följa utvecklingen på området.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

17. Barn med missbrukande, kriminella eller psykiskt sjuka föräldrar, punkt 16 (m, fp, kd, c)

av Kerstin Heinemann (fp), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m), Maud Ekendahl (m), Ulrik Lindgren (kd), Mia Franzén (fp) och Marianne Kierkemann (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So395 yrkande 3, 2004/05:So398 yrkande 6, 2004/05:So520 yrkande 1, 2004/05:So602 yrkande 6, 2004/05:So640 yrkande 9, 2005/06:So313 yrkande 6, 2005/06:So662 yrkande 9 och 2005/06:So695 yrkandena 3 och 4 samt bifaller delvis motionerna 2004/05:Ju331 yrkandena 10 och 11, 2004/05:So362, 2004/05:So410 yrkande 21, 2004/05:So611 yrkande 2, 2005/06:So606 yrkande 18 och 2005/06:So632 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi anser att barn till föräldrar med psykisk sjukdom eller missbruk och till intagna inom kriminalvården inte blir tillräckligt uppmärksammade av samhället. Dessa barn får ofta illa, och det är enligt vår uppfattning av yttersta vikt att de sociala myndigheterna tidigt får kontakt med de barnen och erbjuder dem hjälp.

Vi har erfårit att i vården om individer med psykisk sjukdom glöms deras barn ofta bort. Detta påpekades i betänkandet *Det gäller livet – Stöd och vård till barn och ungdomar med psykiska problem* (SOU 1998:31), vari föreslogs en bestämmelse i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) om att sjukvården skall uppmärksamma barns behov av information och stöd när föräldrarna har allvarliga sjukdomstillstånd. Mot denna bakgrund anser vi att vuxenpsykiatrimottagningarna regelbundet skall ta reda på om en patient har barn under 18 år, och om så är fallet kontakta socialtjänsten.

Över 200 000 barn växer upp i familjer där en eller båda föräldrarna missbrukar alkohol. Vi har erfårit att i genomsnitt tre barn i varje klass – på grund av missbruk i familjen – känner oro för vad som väntar dem då de kommer hem från skolan. De här barnen är en försummad och utsatt grupp. En genomgång av kommunernas arbete med barn till missbrukare visar att mindre än 1 % av alla barn till missbrukare har tillgång till en stödgrupp. Vi anser att detta är oacceptabelt.

I Sverige lever i dag tusentals barn som har en förälder inom kriminalvården. Ett barns kontakt med sin mamma eller pappa under dennes anstaltstid är viktigt för barnets utveckling. Vi anser därför att barns möjligheter att skapa och upprätthålla ett gott förhållande till föräldern under dennes anstaltsvistelse måste underlättas. Under senare tid har de här barnens situation uppmärksammats av bl.a. Kriminalvårdsstyrelsen. Vi efterfrågar en samlad redovisning av vad som görs för att stödja de här barnen.

Sammanfattningsvis föreslår vi att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om ytterligare åtgärder för att ge barn till psykiskt sjuka, missbrukare och intagna inom kriminalvården stöd. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

18. Barn med missbrukande, kriminella eller psykiskt sjuka föräldrar, punkt 16 (v)

av Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju331 yrkandena 10 och 11, 2004/05:So410 yrkande 21 och 2005/06:So606 yrkande 18 och bifaller delvis motionerna 2004/05:So362, 2004/05:So395 yrkande

3, 2004/05:So398 yrkande 6, 2004/05:So520 yrkande 1, 2004/05:So602 yrkande 6, 2004/05:So611 yrkande 2, 2004/05:So640 yrkande 9, 2005/06:So313 yrkande 6, 2005/06:So632 yrkandena 1 och 2, 2005/06:So662 yrkande 9 och 2005/06:So695 yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Vi anser att barn som har föräldrar som omhändertas inom rättspsykiatri är en bortglömd grupp. Svårigheterna för dem är dubbla. För det första innebär det att föräldern är frånvarande. För det andra innebär det faktum att föräldern har en psykisk störning i regel att barnet är särskilt sårbart. Vi anser att rättspsykiatri måste förbättra sina kunskaper om bemötandet av de här barnen. Det handlar enligt vår uppfattning om att kunna bedöma om och på vilket sätt kontakt mellan barn och förälder skall ske samt att se till att barnen får kontakt med andra barn i samma situation. Vidare bör barn med en psykiskt sjuk förälder enligt vår uppfattning ha rätt till eget stöd. Vi anser att de beslut som fattas om och för de här barnen måste utgå från barnkonventionen. Enligt vår bedömning saknas i dag ett helhetsgrepp både vad gäller omfattningen och behovet av stöd till barn med psykiskt sjuka föräldrar och utformningen av insatser.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser vi att regeringen måste vidta åtgärder för att öka barnkompetensen inom rättspsykiatri. Vi anser också att Barnombudsmannen bör få i uppdrag att analysera situationen för barn till psykiskt sjuka föräldrar.

När det gäller barn som har en förälder som är frihetsberövad anser vi att det är viktigt att de barnen får träffa andra barn i samma situation. Det ger dem möjlighet att få tala med andra barn om sina känslor och upplevelser. Den här typen av verksamhet skall stöttas av kompetent personal som kan ge barnen hjälp med att avlasta skuld- och skamkänslor, vilka enligt vad vi erfarit är vanliga känslor bland dessa barn. Ideella organisationer spelar enligt vår uppfattning en viktig roll i detta sammanhang men även den kommunala verksamhet som bedrivs. Vi anser att det är angeläget att det skapas utrymme för den här typen av verksamhet över hela landet. Vi anser därför att regeringen skall vidta åtgärder för att stimulera verksamheter där barn med frihetsberövade föräldrar får träffa andra barn i samma situation.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

19. Barn som utsatts för sexualbrott, m.m., punkt 18 (kd)

av Ulrik Lindgren (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju482 yrkandena 5 och 7, 2004/05:So512 yrkande 5, 2005/06:Ju421 yrkande 2, 2005/06:So557 yrkande 5 och 2005/06:So647 yrkandena 8 och 9 samt avslår motionerna 2004/05:So510 yrkandena 1, 3 och 4, 2004/05:So512 yrkande 8, 2005/06:So557 yrkande 8 och 2005/06:So699 yrkande 27.

Ställningstagande

När ett övergrepp mot ett barn upptäcks hamnar föräldrarna i chock med svårigheter att klara vardagen som följd. Är någon av föräldrarna dessutom den misstänkte förövaren blir det ännu svårare för barnet och familjen. I den här situationen har socialtjänsten en betydelsefull roll i arbetet med familjen. Enligt min uppfattning har socialtjänsten tyvärr för lite tid till sitt förfogande för varje enskilt barn som utsatts för övergrepp. Många föräldrar vittnar också om att handläggaren på socialtjänsten har svårigheter att tala om övergreppet. Många föräldrar upplever därför att de överges för snabbt av samhället. Enligt vad jag erfarit uppstår dessutom många problem efter ett övergrepp inte förrän flera år senare, när det utsatta barnet kommer i puberteten. Mot denna bakgrund anser jag att barn som utsatts för sexualbrott skall erbjudas professionell hjälp och vård tillsammans med sin vårdnadshavare under lång tid samt att resurser skall tillföras verksamheter där utsatta barn kan få kvalificerad hjälp att bearbeta sina traumatiska upplevelser. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

20. Barn som utsatts för sexualbrott, m.m., punkt 18 (mp)

av Jan Lindholm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So699 yrkande 27, bifaller delvis motionerna 2004/05:So512 yrkande 8 och 2005/06:So557 yrkande 8 och avslår motionerna 2004/05:Ju482 yrkandena 5 och 7, 2004/05:So510 yrkandena 1, 3 och 4, 2004/05:So512 yrkande 5, 2005/06:Ju421 yrkande 2, 2005/06:So557 yrkande 5 och 2005/06:So647 yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Jag anser att regeringen bör utreda hur pornografi skadar unga människor och hur pornografi påverkar unga i deras syn på sexualitet. En åtgärdsplan för hur det svenska samhället skall kunna bli fritt från sexuellt förtryck bör enligt min uppfattning tas fram. Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

21. Ekonomiskt utsatta barn, punkt 19 (m, kd, c)

av Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m), Maud Eken-dahl (m), Ulrik Lindgren (kd) och Marianne Kierkemann (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So398 yrkande 1, 2004/05:Bo309 yrkande 9, 2005/06:So318 yrkande 6, 2005/06:So556 yrkande 17 och 2005/06:Bo214 yrkande 13, bifaller delvis motionerna 2004/05:So391 yrkande 3, 2004/05:So527 och 2005/06:So648 yrkande 7 och avslår motionerna 2004/05:So306, 2004/05:So358 yrkande 1, 2004/05:So398 yrkandena 2 och 3, 2004/05:So479, 2004/05:So575, 2005/06:So331 och 2005/06:So408 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Sedan den 1 januari 1998 finns en bestämmelse i socialtjänstlagen som anger att ”när åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver”. Med hänsyn härtill anser vi att socialtjänstlagen borde ha gjort det svårare att vråka barnfamiljer än vad som tycks vara fallet. Socialtjänstlagen bygger emellertid på frivillighet och samförstånd. Socialtjänsten har således inga möjligheter att sköta någons ekonomi mot dennes vilja. Vi anser att i de fall en förälder inte tar eller för mår ta ansvar för att säkerställa behovet av bostad är det rimligt att socialtjänsten ges verktyg att agera utifrån vad som är bäst för barnet. Vi föreslår att socialtjänsten får befogenhet att betala ett beviljat ekonomiskt bistånd avseende hyra direkt till hyresvärden samt att under en tidsperiod förvalta den enskildes inkomster av annat slag i de fall erfarenheten visar att hyran inte betalas trots betalningsförmåga. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

22. Ekonomiskt utsatta barn, punkt 19 (fp)

av Kerstin Heinemann (fp) och Mia Franzén (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So398 yrkandena 1–3, 2004/05:Bo309 yrkande 9, 2005/06:So318 yrkande 6, 2005/06:So408 yrkandena 1–3, 2005/06:So556 yrkande 17 och 2005/06:Bo214 yrkande 13, bifaller delvis motionerna 2004/05:So391 yrkande 3, 2004/05:So527 och 2005/06:So648 yrkande 7 och avslår motionerna 2004/05:So306, 2004/05:So358 yrkande 1, 2004/05:So479, 2004/05:So575 och 2005/06:So331.

Ställningstagande

Sedan den 1 januari 1998 finns en bestämmelse i socialtjänstlagen som anger att ”när åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver”. Med hänsyn härtill anser vi att socialtjänstlagen borde ha gjort det svårare att vräka barnfamiljer än vad som tycks vara fallet. Socialtjänstlagen bygger emellertid på frivillighet och samförstånd. Socialtjänsten har således inga möjligheter att sköta någons ekonomi mot dennes vilja. Vi anser att i de fall en förälder inte tar eller förmår ta ansvar för att säkerställa behovet av bostad är det rimligt att socialtjänsten ges verktyg att agera utifrån vad som är bäst för barnet. Vi föreslår att socialtjänsten får befogenhet att betala ett beviljat ekonomiskt bistånd avseende hyra direkt till hyresvärden samt att under en tidsperiod förvalta den enskildes inkomster av annat slag i de fall erfarenheten visar att hyran inte betalas trots betalningsförmåga.

Vi anser också att det behövs bättre statistik över hur många barn som är hemlösa och hur många barnfamiljer som vräks per år. För att bättre veta exakt hur många barn som lever i fattigdom i Sverige, anser vi att begreppet barnfattigdom behöver förtydligas. Vi befarar att det finns många barn i familjer som har utmätning i lön eller skuldsanering. Vi anser att regeringen bör tillsätta en utredning som överväger frågor om barnfattigdom och om hur löneutmätning och skuldsanering påverkar barns uppväxtförhållanden. Utredningen skulle också kunna ta fram statistik över hur många barn som berörs.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

23. Ekonomiskt utsatta barn, punkt 19 (v)

av Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:So391 yrkande 3, 2005/06:So331 och 2005/06:So648 yrkande 7, bifaller delvis motionerna 2004/05:So398 yrkande 1, 2004/05:So527, 2004/05:Bo309 yrkande 9, 2005/06:So318 yrkande 6, 2005/06:So556 yrkande 17 och 2005/06:Bo214 yrkande 13 och avslår motionerna 2004/05:So306, 2004/05:So358 yrkande 1, 2004/05:So398 yrkandena 2 och 3, 2004/05:So479, 2004/05:So575 och 2005/06:So408 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Av forskning från 1991 framgår att förekomsten av barnfamiljer bland dem som då vräktes var uppseendeväckande stor. Enligt vad som redovisas i betänkandet *Vräkning och hemlöshet – drabbar också barn* (SOU 2005:88) tycks situationen inte ha förändrats. Länsstyrelsen i Västra Götaland följde år 2002 upp vräkningar genom att bl.a. studera avhysningsprotokoll. Endast i undantagsfall angavs i protokollet om det fanns barn i familjen. Länsstyrelsen som fördjupade studien via 21 ärenden där kvinnor vräkts fann att i 14 av dessa ärenden fanns barn med vid avhysningen. Det framgick också att socialtjänsten endast varit med vid avhysningen i tre fall, och i ett fall hade socialtjänsten hjälpt till med en bostad före vräkningen. Mot bakgrund av detta gör vi bedömningen att relativt många barn i Sverige utsätts för en av de mest omvälvande händelser som kan inträffa – att mista sin bostad. Vi anser att det är oacceptabelt. Regeringen bör därför snarast vidta åtgärder för att förhindra att barn blir hemlösa när föräldrarna vräks från sin bostad.

Vi har erfarit att för mellan 50 000 och 70 000 hushåll ”äts” barnbidragshöjningar och höjningar av underhållsstödet ”upp” av att det ekonomiska biståndet sänks med motsvarande del. Vi anser därför att bidragsformer som barnbidrag och underhållsstöd bör undantas vid beräkningen av ekonomiska bistånd. Ett alternativ skulle kunna vara att riksnormen för ekonomiskt bistånd automatiskt räknas upp vid höjningar av denna typ av bidrag. För att inte välbehövliga satsningar på barnfamiljerna skall riskera att medverka till ökade klyftor bör regeringen skyndsamt återkomma med förslag med denna innebörd.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

24. Könsstympning, punkt 21 (m, fp)

av Kerstin Heinemann (fp), Magdalena Andersson (m), Maud Eken-dahl (m), Mia Franzén (fp) och Marianne Kierkemann (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju293 yrkande 4, 2004/05:Ju488 yrkande 3, 2004/05:A352 yrkande 25, 2005/06:Ju380 yrkande 27, 2005/06:Sf383 yrkande 21, 2005/06:So311 yrkandena 1 och 2, 2005/06:So406 och 2005/06:A370 yrkande 34, bifaller delvis motion 2004/05:So441 yrkande 2 och avslår motionerna 2004/05:So441 yrkande 1 och 2005/06:So449.

Ställningstagande

Könstympning är förbjudet enligt svensk lag. Enligt vad vi vet bor det drygt 5 000 flickor, varav ca 2 000 är under sju år, i Sverige som ursprungligen kommer från länder där könstympning praktiseras. Dessa flickor är enligt vår uppfattning i riskzonen för att utsättas för könstympning.

Vi anser att det förebyggande arbetet mot könstympning är mycket viktigt och måste intensifieras. Barn- och skolhälsovården har stor betydelse för att upptäcka problemet och för att ge flickorna bättre kunskaper och behandling. I arbetet är det enligt vår uppfattning inte minst viktigt att nå männen, eftersom vi tror att det är först när männen accepterar att gifta sig med en icke könstympad kvinna som en verklig förändring kan ske. Det är också viktigt att nå de äldre kvinnorna, som ser könstympningen som en naturlig del av kvinnligheten, vilket de för vidare till sina döttrar.

Lagen (1982:316) med förbud mot könstympning av kvinnor har i praktiken haft begränsad effekt på antalet könstympningar. Vi anser att det är oacceptabelt att den lagskärpning som riksdagen beslutade om för flera år sedan ännu inte har fått något genomslag vad gäller att förbättra situationen för de flickor som lever under hot om att utsättas för könstympning. Då möjligheten att upptäcka brott mot lagen är starkt begränsad står hoppet till de personer inom sjukvården som kommer i kontakt med brottsoffren.

Enligt vår mening bör regeringen omgående utreda vilka åtgärder som kan vidtas för att förbättra de utsatta flickornas situation. Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Framställningen från Riksrevisionens styrelse, punkt 1 (s)

Kristina Zakrisson (s), Margareta Israelsson (s), Lars U Granberg (s), Marina Pettersson (s), Christer Engelhardt (s), Martin Nilsson (s) och Jan Emanuel Johansson (s) anför:

Vi delar till fullo uppfattningen att det är oerhört viktigt att barnkonventionen får ett tydligt genomslag på alla nivåer i alla samhällssektorer som rör barn. Redan vid antagandet av strategin för förverkligandet av barnkonventionen slogs fast att i regeringens ansvar ligger både att se till att statlig verksamhet bedrivs i enlighet med konventionen och att följa upp vad som händer på lokal nivå.

För att säkerställa barnets rättigheter krävs enligt vår uppfattning en kombination av åtgärder i form av lagstiftning, opinionsbildning och upplysning. Inledningsvis handlar det om att göra innebörden av barnkonventionen mer känd i Sverige av barn och ungdomar, av beslutsfattare vars verksamhet påverkar barn och av personer som direkt arbetar med barn. Barnkonventionens intentioner måste få genomslag och därmed beaktas såväl vid beslutsfattande som i den praktiska verksamheten som rör barn. Barnombudsmannen vars uppgift är att driva på genomförandet och bevaka efterlevnaden av barnkonventionen har en nyckelroll i arbetet med att genomföra barnkonventionen.

Vi menar att det är av stor betydelse för riksdagen att kunna följa utvecklingen genom redovisningar från regeringen, Barnombudsmannen och andra berörda myndigheter.

Vi står bakom utskottets tillkännagivande, men vi vill understryka att det efterfrågade arbetet enligt vår bedömning redan påbörjats av regeringen.

2. Barnkonsekvensanalyser, punkt 4 (v)

Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v) anför:

Förverkligandet av barnkonventionen är en mycket viktig uppgift som vi anser bör genomsyra hela samhället. Vi instämmer i Riksrevisionens styrelses bedömning att regeringsbeslut analyseras ur barnperspektiv i alldeles för liten utsträckning. Eftersom vi har erfarit att regeringen arbetar med att bl.a. utveckla indikatorer för att mäta och följa upp gjorda insatser inom barnpolitiken avstår vi nu från att reservera oss. Vi kommer att följa resultatet av regeringens arbete och förbehåller oss rätten att återkomma i frågan.

3. Förebyggande arbete kring utsatta barn, punkt 15 (v)

Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v) anför:

Vi står bakom propositionen *Stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m.* (prop. 2002/03:53) där en rad åtgärder för att stärka skyddet för barn föreslogs och sedan beslutades i riksdagen. Det finns dock anledning att inte stanna upp med detta, med tanke på de rapporter från socialtjänsten som visar att barn fortfarande osynliggörs vid ärendehantering i alltför stor utsträckning. Eftersom det pågår arbete inom såväl Socialdepartementet som ett flertal myndigheter – bl.a. Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten – med att utveckla arbetet med utsatta barn avstår vi nu från att reservera oss. Vi kommer att följa det arbete som pågår och förbehåller oss rätten att återkomma i frågan.

4. Ekonomiskt utsatta barn, punkt 19 (m)

Magdalena Andersson (m), Maud Ekendahl (m) och Marianne Kierkemann (m) anför:

I Sverige lever minst 150 000 barn under knappa ekonomiska förhållanden. Samtidigt ökar andelen barn vars familjer är långtidsberoende av socialbidrag. Det finns forskning som visar att barn som växer upp under knappa ekonomiska förhållanden får en sämre position på arbetsmarknaden när de blir vuxna. Ekonomisk utsatthet under de fem första levnadsåren förefaller således orsaka problem för individen senare i livet. Vidare har, enligt Rädda Barnen, barnfattigdomen i Sverige ökat under de senaste årtiondena.

Vi vill uppmuntra och stödja människors egen framtidsplanering och göra det möjligt för dem att ta ansvar för sin egen situation. Enligt vår uppfattning har det höga skattetrycket i Sverige begränsat familjernas möjlighet att klara den egna ekonomin och skapat ett beroende av offentliga bidrag. Inte minst är det ensamstående med barn som saknar en buffert för oväntade utgifter som tvingas att söka socialbidrag om något oförutsett inträffar. Vi tror att en politik som minskar behovet av bidrag är det bästa receptet för att förbättra situationen för fattigdomsfällans barn. Med vår politik vill vi att fler barn kan växa upp under ordnade förhållanden, utan att drabbas av den ekonomiska osäkerhet som präglar familjer där den ena eller bägge föräldrarna är beroende av bidrag.

5. Omskärelse, punkt 22 (v)

Ingrid Burman (v) och Elina Linna (v) anför:

Vi har relativt nyligen antagit lagen (2001:499) om omskärelse av pojkar. Sverige har också ratificerat barnkonventionen där det stadgas att i alla frågor som rör barn, skall barnets bästa gälla. Vi är tveksamma till om omskärelse alltid kan anses vara till pojkarnas bästa. Vi bortser i detta sammanhang från omskärelse som görs av rent medicinska skäl. Omskärelse av andra skäl är en rituell handling som innebär att pojkarna tas upp i en

grupp och blir en del i en gemenskap. Det finns forskning som visar att omskärelse av pojkar saknar positiv medicinsk eller hygienisk effekt. Dessutom bör poängteras att omskärelse görs utan att pojken tillfrågas. Vi anser att den här typen av omskärelse borde utföras i vuxen ålder, så att personen kan tillfrågas eller själv ta initiativ till ingreppet. Eftersom vi har erfärit att regeringen avser att under våren 2006 till riksdagen åiterrapportera den pågående uppföljningen av lagen om omskärelse av pojkar avstår vi nu från att reservera oss. Vi förbehåller oss dock rätten att återkomma i frågan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2004/05:RRS19 Riksrevisionens styrelses framställning angående arbetet med att förverkliga FN:s barnkonvention i Sverige:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad styrelsen anfört om att regeringen bör formulera mer precisa mål knutna till strategin för genomförandet av FN:s barnkonvention och förbättra redovisningen av utfall i förhållande till strategin.

Följdmotioner

2004/05:So20 av Ulla Hoffmann och Kalle Larsson (båda v):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag angående hur man avser att leva upp till kraven i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter.

2004/05:So21 av Ingrid Burman m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförs om en barnbilaga till budgetpropositionen 2006.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförs om utarbetande av en strategi för konsekvensanalyser av regeringsbeslut ur ett barnperspektiv.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförs om att vid utarbetande av strategi för att förverkliga FN:s barnkonvention också anlägga ett genusperspektiv.

2004/05:So22 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförs om Riksrevisionens kritik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförs om regleringsbrev.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförs om barnkonsekvensanalyser.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anförs om regeringens redovisning till riksdagen.

2004/05:So23 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunala barnombudsmän.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att pröva behovet av en barnbalk.

2004/05:So24 av Annika Qarlsson m.fl. (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringens förslag till preciseringsförslag till nationella strategin om barnkonventionens förverkligande bör utformas så att statens och kommunernas roller inte blandas samman, underifrånperspektivet inte kränks och möjligheterna att förankra och tillämpa barnkonventionen i den lokala demokratiska processen inte skadas.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:So526 av Helena Frisk och Ann-Kristine Johansson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell strategi för att säkerställa barns och ungdomars hälsa.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Ju293 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om effektiva åtgärder mot kvinnlig könsstympning och ett utbildnings- och åtgärdsprogram mot barnäktenskap.

2004/05:Ju331 av Alice Åström m.fl. (v):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det bör vidtas åtgärder för att öka barnkompetensen inom rättspsykiatri.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i hela landet bör vidtas åtgärder för att stimulera verksamheter där barn med frihetsberövade föräldrar får träffa andra barn i samma situation.

2004/05:Ju482 av Peter Althin m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en konkret strategi för att få kommuner och landsting att beakta barnkonventionen i all verksamhet som berör barns vardag.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn som utsatts för sexualbrott tillsammans med vårdnadshavaren skall under en lång tid erbjudas psykologisk professionell hjälp och vård.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resurser för verksamheter där utsatta barn kan få hjälp att bearbeta sina traumatiska upplevelser.

2004/05:Ju488 av Beatrice Ask m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förebyggande arbete för att motverka könsstympning.

2004/05:Sf354 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd för ensamstående föräldrar.

2004/05:Sf363 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör lägga fram förslag om och stimulans till föräldrastödjande verksamhet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om föräldrautbildning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att på nationell nivå stimulera huvudmännen i syfte att bygga upp en permanent familjecentral i varje kommun.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att på nationell nivå organisera insamlade av statistik samt följa arbetet med familjecentralsverksamhet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka familjerådgivningen genom att införa en familjerådgivningspeng och en gratischeck till familjerådgivning.

2004/05:So207 av Lars-Ivar Ericson och Birgitta Carlsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om projekt Pojke.

2004/05:So242 av Marietta de Pourbaix-Lundin och Inger René (båda m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådana lagändringar att en åldersgräns på 15 år för manlig omskärelse som ej är medicinskt motiverad införs i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:So266 av Jörgen Johansson och Birgitta Carlsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att mer aktivt följa trendbrott hos unga i syfte att skapa ett "mjukare" samhälle.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att öka forskningen kring företeelsen "osedda flickor".

2004/05:So273 av Solveig Hellquist (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta regionala barnombud vid landets länsstyrelser.

2004/05:So306 av Inger Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att socialtjänsten utifrån ett barnperspektiv också engagerar sig för att stärka utsatta barns möjligheter till framgång i skolan.

2004/05:So358 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om situationen för barn till ensamstående.

2004/05:So362 av Birgitta Ahlqvist och Carina Hägg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barn i familjer med missbruk.

2004/05:So381 av Gustav Fridolin m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att göra FN:s barnkonvention till svensk lag.

2004/05:So391 av Ingrid Burman m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att institutet för metodutveckling inom socialtjänsten skall prioritera utvecklingen av metoder för att integrera barnkonventionen i handläggandet av ekonomiskt bistånd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att följa upp om propositionen avseende stärkt skydd för barn fått genomslag och med tyngdpunkt på hur socialtjänsten uppfyllt sitt åtagande.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör vidta åtgärder för att förhindra att barn blir hemlösa då föräldrar vräks.

2004/05:So395 av Birgitta Carlsson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införlivandet av FN:s barnkonvention i svensk lagstiftning ytterligare behöver harmoniseras, fördjupas och förstärkas.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om ytterligare åtgärder för att ge barn till missbrukare, intagna inom kriminalvården och psykiskt sjuka vård och stöd i enlighet med vad som i motionen anförs.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principerna för en ny familjepolitik och behovet av mer tid för barnen.

2004/05:So398 av Erik Ullenhag m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att socialtjänsten får ökade befogenheter att vidta åtgärder i samband med vräkningar av barnfamiljer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om erforderliga åtgärder för att mer specifik statistik utarbetas om hur många barn som är hemlösa.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om erforderliga åtgärder för att mer specifik statistik utarbetas angående hur många barnfamiljer som vräks varje år.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nationellt kunskapscentrum för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av skriftlig redovisning från Kriminalvårdsstyrelsen samt Socialstyrelsen med anledning av det gemensamma uppdrag som gavs år 1997.

2004/05:So402 av Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning om forskningen kring separationer.

2004/05:So410 av Lars Ohly m.fl. (v):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en modell för hur statliga och kommunala verksamheter kan analysera förändringar och påverkan på barns och ungas psykiska hälsa.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Barnombudsmannen bör ges i uppdrag att analysera situationen för barn till psykiskt sjuka.

2004/05:So425 av Mona Jönsson och Mikaela Valtersson (båda mp):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om hur en bättre hälsovård för barn kan nås.

2004/05:So427 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lagändringar som medför att barns rättigheter tas till vara i enlighet med FN:s barnkonvention.

2004/05:So437 av Britt-Marie Danestig och Helena Hillar Rosenqvist (v, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett nationellt riskbarnscentrum vid Linköpings universitet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla regionala riskbarnscentrum.

2004/05:So440 av Tasso Stafilidis (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot omskärelse av pojkar.

2004/05:So441 av Tasso Stafilidis (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpning av tillämpningen av lagen till skydd mot könsstympning av flickor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om upprättande av en handlingsplan för att skydda de flickor som riskerar att utsättas för könsstympning.

2004/05:So479 av Agneta Gille (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att se över konsekvenserna av avgifter som drabbar barn i ekonomiskt utsatta familjer.

2004/05:So498 av Marita Aronson m.fl. (fp, kd, v, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att socialt arbete måste prioriteras samt att regeringen, i samverkan med kommuner och landsting, gör en översyn av hur det förebyggande arbetet bedrivs i dag och återkommer med förslag till hur arbetet kan utvecklas.

2004/05:So510 av Anne Ludvigsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en kartläggning av förekomsten av sexuella övergrepp mot flickor och pojkar görs kontinuerligt för att det skall vara möjligt att följa utvecklingen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att socialtjänsten skall föra statistik över ärenden där det föreligger misstankar om sexuella övergrepp.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en samlad kartläggning av sociala myndigheters och polisens arbete med sexuella övergrepp mot flickor och pojkar.

2004/05:So512 av Annelie Enochson (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en nationell kartläggning görs av kommunernas tillämpning av FN:s barnkonvention med avseende på artiklarna 19 och 34.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utredning tillsätts med syfte att beskriva förutsättningar och möjligheter att ta itu med sexuella övergrepp (upptäcka, anmäla, möta och stödja barnet) bland samtliga yrkesgrupper som har anmälningsplikt vid misstanke om sexuella övergrepp.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barnkonventionens krav på förebyggande arbete mot sexuella övergrepp implementeras i svensk lag.
8. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om hur barn påverkas av de sexualiserade bilder som de möter i samhället via tv, tidningar och filmer.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa ett centrum mot sexuella övergrepp i varje region i Sverige.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i alla rättssammanhang alltid ha barnens bästa för ögonen.

2004/05:So520 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en informationsförstärkning av myndigheters skyldighet att stödja barn i familjer med problem.

2004/05:So527 av Britta Lejon (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade insatser för att förhindra vräkning av barnfamiljer.

2004/05:So551 av Tuve Skånberg (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot fetalt alkoholsyndrom (FAS).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av kraftfulla insatser för att stödja familjer med alkoholproblem.

2004/05:So575 av Hans Hoff m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast underlätta situationen för barn i ekonomiskt utsatta familjer samt om vikten av att ta fram en tidsplan för att eliminera barnfattigdom.

2004/05:So576 av Solveig Hellquist (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det förebyggande arbetet bland barn måste prioriteras.

2004/05:So578 av Torsten Lindström och Else-Marie Lindgren (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stimulera uppbyggnaden av familjecentraler.

2004/05:So588 av Kerstin Andersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av lokala barn- och ungdomsombud.

2004/05:So600 av Mikael Oscarsson och Dan Kihlström (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anta ett handlingsprogram för hur familjen skall stödjas i Sverige.

2004/05:So602 av Ragnwi Marcelind (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att initiera stödverksamheter i landet för barn till alkoholmissbrukare.

2004/05:So604 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjerådgivningen.

2004/05:So611 av Johan Löfstrand och Luciano Astudillo (båda s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om initiativ för ökade stödinsatser för barn som växer upp i missbrukande familjer.

2004/05:So636 av Louise Malmström och Billy Gustafsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ett nationellt riskbarncentrum och förläggandet av detta till Linköpings universitet i Norrköping.

2004/05:So637 av Monica Green m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta en barnpolitisk maktutredning.

2004/05:So640 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en lagändring om information och stöd till barn med psykiskt sjuka föräldrar.

2004/05:So644 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd, m, fp, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av regionala resurscentrum med fokus på utsatta barn.

2004/05:So658 av Anneli Särnblad och Per Erik Granström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om barns och ungdomars livsvillkor.

2004/05:So659 av Anneli Särnblad och Kurt Kvarnström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av lokala barn- och ungdomsombud.

2004/05:So660 av Anneli Särnblad och Per Erik Granström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att se över möjligheterna att tillsätta en barnpolitisk maktutredning.

2004/05:So668 av Christer Winbäck m.fl. (fp, kd, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hörseltest för barn.

2004/05:So670 av Marita Aronson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett nationellt kunskapscentrum kring barn med alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador bör skapas.

2004/05:A321 av Ulf Holm m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det arbete som bedrivs med att förbereda män på sin roll som förälder skall förstärkas och utvecklas i hela landet.

2004/05:A352 av Annelie Enochson m.fl. (kd):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjerådgivning och föräldrautbildning.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försöksverksamhet med stödprogram för pappor.
25. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om vilka åtgärder som måste vidtas för att komma till rätta med problemet med kvinnlig könsstympning i Sverige.

2004/05:Bo309 av Nina Lundström m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vräkningar.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Ju380 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om effektiva åtgärder mot kvinnlig könsstympning och ett utbildnings- och åtgärdsprogram mot barnåktenskap.

2005/06:Ju421 av Torsten Lindström (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förhållningssättet vid sexuella övergrepp på barn.

2005/06:Ju533 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om riktade föräldrastödjande insatser till familjer i en utsatt situation samt utbildningsinsatser för personal vid mödravårdscentraler.

2005/06:L292 av Tasso Stafliadis m.fl. (v):

17. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att Barnombudsmannen får befogenhet att granska och uttala sig om huruvida principen om barnets bästa tillgodosetts i enskilda ärenden och beslut om vårdnad, boende och umgänge.

2005/06:Sf383 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om krafttag mot kvinnlig könsstympning.

2005/06:Sf432 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om föräldrautbildning.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att på nationell nivå stimulera huvudmännen i syfte att bygga upp en permanent familjecentral i varje kommun.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka familjerådgivningen genom att införa en familjerådgivningspeng och en gratischeck till familjerådgivning.

2005/06:So258 av Marita Aronson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett nationellt kunskapscentrum kring barn med alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador bör skapas.

2005/06:So267 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stimulera uppbyggnaden av familjecentraler.

2005/06:So279 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn av hur Sverige lever upp till de åtaganden som följer av ratificeringen av FN:s konvention om barnets rättigheter bör göras.

2005/06:So311 av Inger René och Magdalena Andersson (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förebyggande arbete när det gäller kvinnlig könsstympning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sekretesshinder och könsstympning.

2005/06:So313 av Ragnwi Marcelind (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att initiera stödverksamheter i landet för barn till alkoholmissbrukare.

2005/06:So318 av Solveig Hellquist (fp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hänsynen till barns bästa i vråkningsärenden.

2005/06:So331 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen skyndsamt återkommer med förslag om hur barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer skall omfattas av generella barnbidragshöjningar.

2005/06:So337 av Else-Marie Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stimulera uppbyggnaden av familjecentraler.

2005/06:So406 av Nyamko Sabuni m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens ansvar för att med konkreta åtgärder ingripa mot könsstymning.

2005/06:So408 av Solveig Hellquist (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett förtydligande av begreppet barnfattigdom.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statistik avseende antalet barn som finns i familjer som är föremål för utmätning i lön och skuldsanering.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer under hela uppväxten.

2005/06:So444 av Mona Berglund Nilsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att följa upp hur kommunerna följer barnperspektivet i utredningar.

2005/06:So449 av Tasso Stafilidis (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en skärpning av lagen (1982:316) om skydd mot könsstymning av flickor enligt vad i motionen anförs.

2005/06:So499 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra barnkonventionen till lag.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör följa upp om propositionen avseende stärkt skydd för barn fått genomslag och med tyngdpunkt på hur socialtjänsten uppfyller sina åtaganden.

2005/06:So527 av Tasso Stafilidis (v):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att lagen (1982:316) om förbud mot könsstympning av kvinnor görs könsneutral så att den även kommer att skydda pojkar under 18 år.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om utvecklingen av ett kunskapscenter om könsstympning som även omfattar könsstympning av pojkar.

2005/06:So556 av Marita Aronson m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om bättre utbildning i barnfrågor för socionomer.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om ett nationellt kunskapscentrum för alkohol- och narkotikarelaterade fosterskador.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att tillsammans med landstingen ordna utbildningsverksamhet i ett urval av effektiva metoder för förebyggande föräldrastöd i mödra- och barnhälsovården.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om telefonstödlinje för föräldrar och andra effektiva förebyggande åtgärder.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att socialtjänsten får ökade befogenheter att vidta åtgärder i samband med vräkningar av barnfamiljer.

2005/06:So557 av Annelie Enochson (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att en nationell kartläggning görs av kommunernas tillämpning av FN:s barnkonvention, med avseende på artiklarna 19 och 34.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att en utredning tillsätts med syfte att beskriva förutsättningar och möjligheter att ta itu med sexuella övergrepp (upptäcka, anmäla, möta och stödja barnet) bland samtliga yrkesgrupper som har anmälningsplikt vid misstanke om sexuella övergrepp.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att barnkonventionens krav på förebyggande arbete mot sexuella övergrepp implementeras i svensk lag.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motioken anføres om att regeringen tillsätter en utredning om hur barn påverkas av de sexualiserade bilder som de möter i samhället via tv, tidningar och filmer.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa ett centrum mot sexuella övergrepp i varje region i Sverige.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i alla rättssammanhang alltid ha barnens bästa för ögonen.

2005/06:So579 av Sven Gunnar Persson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att stärka barnperspektivet inom alla politikområden.

2005/06:So606 av Lars Ohly m.fl. (v):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att analysera förändringar i samhället och deras påverkan på barns och ungas hälsa.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Barnombudsmannen bör ges i uppdrag att analysera och redovisa situationen för barn och unga till psykiskt sjuka föräldrar.

2005/06:So632 av Helene Petersson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att kraven i socialtjänstlagen bör skärpas vad gäller barnens situation i samband med att föräldrarnas missbruk utreds.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att barnens situation regelbundet skall följas upp genom samarbete mellan skolan och socialtjänsten.

2005/06:So636 av Mikael Oscarsson och Dan Kihlström (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att anta ett handlingsprogram för hur familjen skall stödjas i Sverige.

2005/06:So647 av Peter Althin m.fl. (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram en konkret strategi för att få kommuner och landsting att beakta barnkonventionen i all verksamhet som berör barns vardag.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barn som utsatts för sexualbrott skall erbjudas professionell hjälp och vård tillsammans med sin vårdnadshavare under en lång tid.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resurser för verksamheter där utsatta barn kan få hjälp att bearbeta sina traumatiska upplevelser.

2005/06:So648 av Lars Ohly m.fl. (v):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hindra att utsatta barn blir hemlösa.

2005/06:So662 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd):

9. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring om information och stöd till barn med psykiskt sjuka föräldrar enligt vad som i motionen anförs.

2005/06:So695 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre samverkan till stöd för barn till psykiskt sjuka.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av barnpsykologisk expertis då socialförvaltningen fattar beslut om barnens behandling när deras föräldrar tas in på anstalt.

2005/06:So699 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda pornografins skador och konsekvenser för t.ex. unga människor och hur detta påverkar dem i deras syn på sexualitet.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen angående nationellt riskbarncentrum.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i övrigt anförs i motionen angående barn som brottsoffer.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en särskild barnenhet bildas inom Regeringskansliet.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det i statsbudgeten införlivas en barnbilaga.

2005/06:So704 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förbättrad och utvecklad föräldrautbildning.

2005/06:So711 av Inger Davidson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av stöd till ensamstående föräldrar.

2005/06:A370 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjerådgivning och föräldrautbildning.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försöksverksamhet med stödprogram för pappor.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning med uppgift att se över vilka åtgärder som måste vidtas för att komma till rätta med problemet med kvinnlig könsstympning i Sverige.

2005/06:Bo214 av Nina Lundström m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vräkningar.